



zeruko ARGIA

BANAKOLA: OKENDO, 22 · DONOSTIA TEL. 426666 · PREZIOA 8 PEZETA

Landaberri Ikastola UDAZKENEAN HASIKO DA IKASTETXE BERRIA EGITEN

Euskal kulturaren barruan egiten ari garen ekintzarik sendoena eta sakonena ikastola dugu ezpairik gabe. Aipatu ere horregatik aipatzen dugu askotan.

Laster ospatuko dituzte Lasarte eta Usurbilek beren herriko jaiak. Gertakizun hau dela eta hurbildu gara ikastola ondora. Bildurik dago LANDABERRI ikastolaren batzordea. Lasartearrez eta Usurbildarrez osatua dago. Gogoan dauzkagu oraindik batzuen izenak: Norberto, Xabier, Josefina, Prointxio, Mikel, Juanita, Jexux Mari, Eujenio, Joxe Mari, Pako... Denetarik dago. Emakumezko eta gizonezko, guraso eta irakasle.

Ez da erraz han hitzegin zen guztia biltzen. Datorren ikastorako pentsatzen ari ziren.

—Haur asko ari al da datorren ikastorako izena ematen?

—Oso ondo ari da jendea erantzuten. Dagoeneko hirurogei haur berrik eman dute datorren urterako izena. Ikastolarako joera haundia dago Lasarten. Ez hainbeste Usurbilen.

—Zergatik dago ondoan dauden bi herriren artean honelako alde?

—Arrazoi asko egon daiteke tartean. Urte gehiago daramatza Lasarten ikastolak. Izen ona hartu du urte hoietan. Urte gutxi ditu Usurbilgoak. Eskola aukera gehiago du Usurbilek. Ia orain arte euskaldun hutsak ziren hango bizilagunak. Lasarte aspaldidanik eraldunez josia dago. Agian, galdutakoan hasten gara maitatzen: gurasoak, osasuna, euskara. Bienbirtatean ez diegu behar bezalako eskerrik ematen. Galdutakoan jakiten dugu zer galdu dugun.

—Zergatik elkartu zintaten Lasarte eta Usurbil?

—“Lander” zeritzan lehen Lasarteko ikastolari, Usurbilgoari, berri, “Luberri”. Bakoitzak nortasun osoz zeraman bere herriko ikastola Baina Oinarri Heziera Orokorreko Lege Berriak eskatzen zuena betetzeko erarik ez zeukan

Usurbilgo ikastolak. 35 edo 40 haurreko gelak eskatzen bait ditu Lege Berri honek. Usurbil ez da oraindik ere kopuru horretara irixten. Lege Berrira moldatu beharrek elkar arazi gintuen. Bi ikastolen deitura oroitzari nahi du LANDABERRI kooperatibaren izenak berak ere.

—Horren goiz zergatik nahi izaten duzue datorren ikastorako zenbat haur berri izango dituzuen?

—Azkeneko orduan zail da behar diren gela eta irakasleak aurkitzea. Kontuak garaiz atera beharra dago. Gerorako ere okerrak etor daitezke buruz jokatzeko ez bada, Gu hamasei gelako ikastetxea goaz egitera. Bi gela osatuko lirarteke, beraz, urte bereko haurrekin. Gela bakoitzak haur kopuru egoki bat eskatzen du heziera aldetik, lege aldetik eta diru aldetik. Gauza guztietan bezala ikastetxeetan ere, bakoitzari dagokion neurrian ibili behar da. Neurria ez irixtea bezain txarra da gainera egitea.

—Egin behar duzuen ikastetxe berria aipatu didazue. Nola moldatzen zarete orain?

—Beste urte betean ondo konponduko garela uste dugu. Bi le-

ku dauzkagu Usurbilen, hiru Lasarten. Haundienak bi lekutan dauzkagu bildurik. Gelak ere itxurazkoak dira. Haurrak batetik bestera eramateko autobus haundi bat eta txiki bat ditugu. Beste urtebetean ondo samar moldatu ezinik ez dugu.

—Eta handik aurrera?

—Sarturik dauzkagu ikastetxe berria egiten hasteko behar diren paperak. Iaz erosi genuen horretarako behar dugun lurra. Hamabost mila metro erosi genituen. Leku zoragarria da. Hipodromoaren atzean dagoen muno batean dago. Gozatu ederrik hartzeko daude ikastolako neska-mutikoei haruntz aldatzen direnean. Udazkenean hasi nahi genuke ikastetxea jasotzen. Lau Udaletxeak dute zati bana Lasarten. Donostiari dagokionean egin asmoz garenegero Donostiako Udaletxearen baimenaren zai gaude. 1975-76garren ikastorako bukatua nahi genuke.

—Izardi patsetan jarri ohi du zenbait ametsek. Zuei ere tanta bat baino gehiago ixur araziko di-

(9garren orrialdean beretik)

NON ZER

Langileen geldialdiak

Irastortza 3 gn.

Palestinarrak helburutik hurbilago

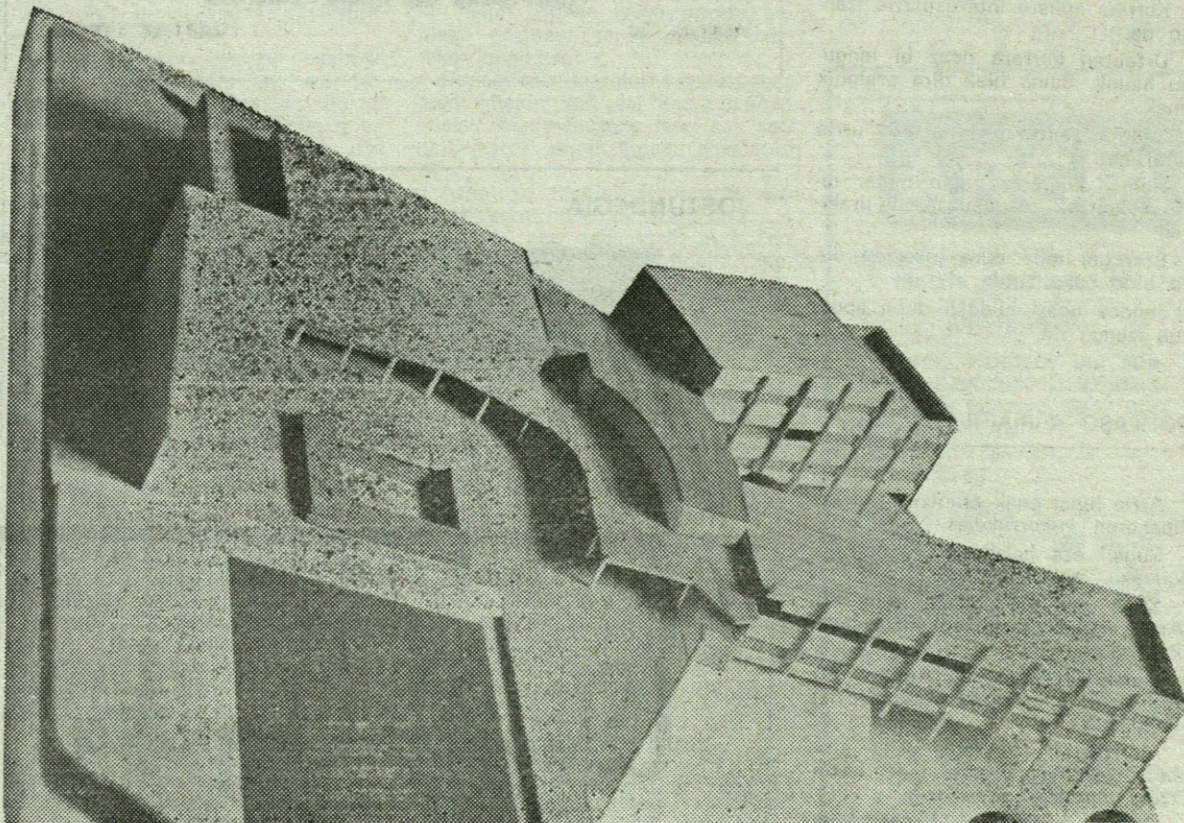
Larresoro 5 gn.

Eliza eta politika Frantzian (III)

Arostegitar . . . 6 gn.

Arteroko solasa

Olazabal 7 gn.



LASARTE-USURBILGO IKASTETXE BERRIAREN MOLDEA

Artxanberri bertsolariari omenaldia

DANTZA SARIKETA

Festa asko izan ohi da San Pedroz bazterretan. Arrantzale herrietan batez ere.

Orio dugu hoietako bat.

Dantza sariaketa eratu dute San Pedro biharamonerako, ekainaren 30erako.

Hamalau urte bitarteko gazte-txontzat da.

Sariak:

1. 1.500 pezeta eta bi sari
2. 1.250 pezeta eta bi sari
3. 1.000 pezeta
4. 750 pezeta
5. 500 pezeta

Sari gabe geratzen den bikote bakoitzak 300 pezeta jasoko ditu.

SEGALARIAK

San Pedro biharamonez, Ekainaren 30ean, Hernaniko «Jauregi» baserrian.

Segan eta korrika jokatzeko dute. Alde batetik Asteasuko Juan Jose Irazusta.

Bestetik Igeldoko Juan Lizarazu eta Aiako Iruntxiberri.

1.500 metro kuadroko sailak ebaiki behar dituzte aurrea, Irazustak eta Lizarazuk.

Lizarazuk belar lanak egindakoan Iruntxiberri ekingo dio korrikari.

Irazustak ez du inor txanda egiteko, berak eraso beharko dio korrikan ere.

Hamar kilometro egin behar dituzte.

Nahiko lanak hartu ditu asteasuarak. Segan alde haundia kendu beharko dio Lizarazuri. Bestela jai dauka Iruntxiberriren kontra.

MAIZ-IRUNTXIBERRI

Urriaren seian dira elkar neurtzekoak.

Korrika apustu interesgarria izango da.

Urteetan aurrera doaz bi lentsu hauek. Baina biak dira oraindik onak.

Badute zailtzeko beta ere urria bitartean.

Hamar kilometro egin behar ditu bakoitzak zezenplazaren jirabiran.

Berrogei mila duro jokatzeko dute alde bakoitzetik.

Jendea ugari bilduko duen apustua izango da.

POLIPASO - ARRIA II

Arria bigarrenak erantzun dio Polipasoren kukurrukuari.

Segan eta haizkoran zegoen jokatzeko prest Polipaso.

Sega apustua zikina dela eta Arriak haizkoran jokatu nahi lioke Polipasori.

Hemendik bost hilabetetara eta erdi-aukeran jokatu lioke Arriak Polipasori.

Horretarako berrogei mila duro bota beharko lituzke alde bakoitzak paperak egiterakoan.

Denera milloi erdi bana jokatu ko lukete.

Ez dakigu Polipasok zer erantzungo duen.

ARTXANBERRI

Hil honen 30ean egingo diote Zaldibiarrek bertako seme «Artxanberri» bertsolariari omenaldia.

Udazkenean egingo zaie bertsolari zahar guztiei Donostian omenaldia. Tartean da «Artxanberri» ere.

Zaldibiarrek, ordea, egin nahi diote aurretik herrian ere.

Larogei urte ditu Patxi Zubeldia, «Artxanberri» bertsolariak.

Ez da plazaz plaza ibilitako bertsolaria. Baina bertsolari argi eta trebea da. Bertso asko kantatu izan

du lagunartean. Bada bertso hoiek buruz ikasitako jenderik ere.

Hona egitaraua:

Goizeko 9tan, Iturengo «Zanpazarak», txitulari eta trikitilariekin batera.

11etan, herri meza.

12,30etan, bertsolariak: Lizaso, Lasarte, Igarzabal, Iraola, Lazkao-txiki eta Lazkano.

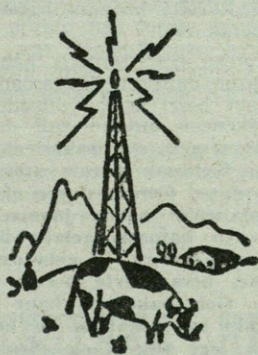
2etan, lagunarteko bazkaria. Arratsaldeko 6tan, ardi motzaleen txapelketa.

Azkenik ERROMERIA.

MUTIOZABAL



Donosti-Currerki-Kutxa



EUSKAL IRRATI SAIOAK

Banen baneko azikal
Ongarri ta abonoak
Bela Zuloak
Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea
Baserri, lur-tresnak ta abar
Torelavega'ko Perira joan
etorriak

Baserriaren alde

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK EDERGALLUAK

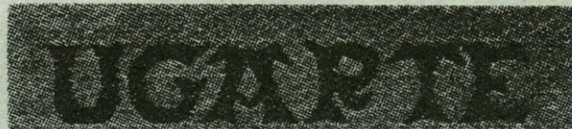
EGIN - GAIK eta AZURRE - KORTUAK

POSTAS. 46

GAZTEIZ (Vitoria)

JOSTUNDEGIA

MODISTEGIA



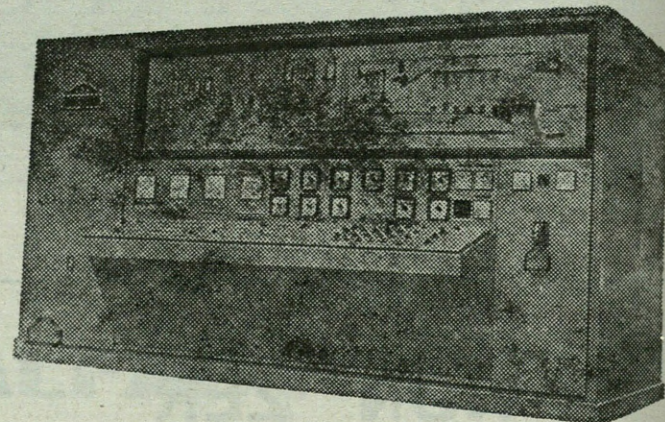
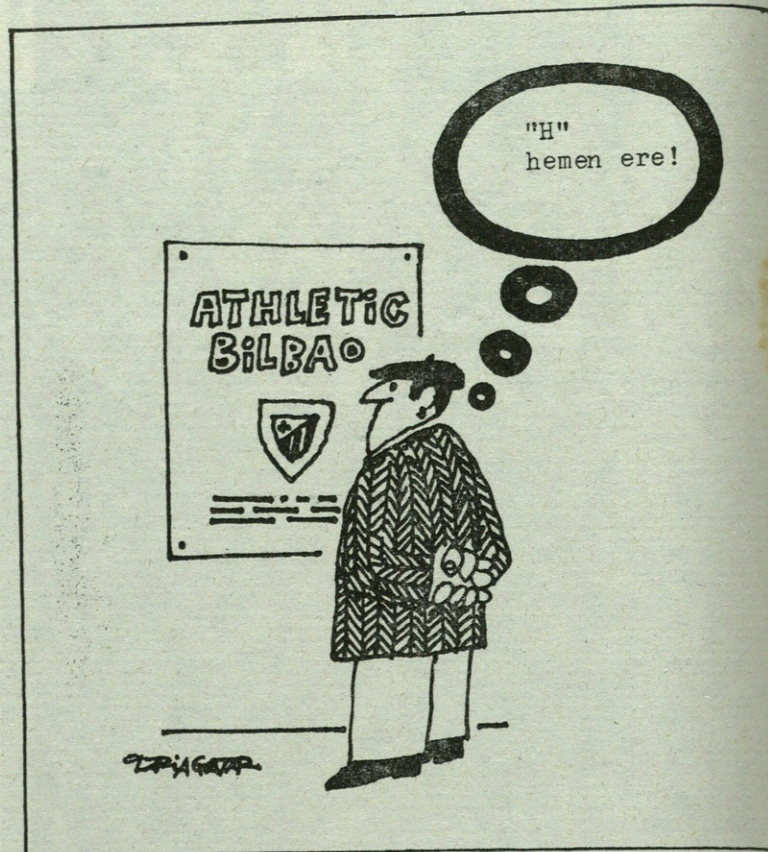
Urbietan, 66

DONOSTIA

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopetia

Getaria, 10 - Urrutizkila: 417751 - Etxekoa: 422700 - DONOSTIA

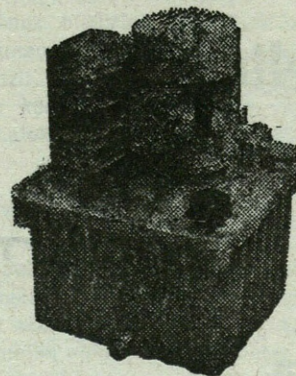


TXIMIST - INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO TRESNAGITZA

Aparatos de manobra, distribución y control



OLIO - INDAR SAILLA

Departamento
HIDRAULICO

GARBE - LAHMEYER
WUPPERTAL - ALEMANIA'ko
Etxearen banaketa ta
teknika laguntza

Banaketa ta Teknika laguntza:
REX - ROTH GMBH Alemania
RUHRITAI Sp A Olio-Indarra. Italia
TUROLLA Sp A. Italia

Goimendi - Automatismos

AUTOMATISMO



Lantegi ta landolaki:
Jolasokleta (Herrera)
SAN SEBASTIAN
Urrut. 353840 (7 ar) ta 351860
Telex. 36173 GOIME E
Erakusketak eta denda:
Iparraguirre, 15 - SAN SEBASTIAN
Urrut. 428082 ta 428625
Ordezkaritza:
Eulio Sardon, 18. Urrut. 220835-36
VITORIA

ZEREN TRUKE?

Bada Leon Poliakov errusiarrak orain dela hamabiren bat urte idatzitako liburu izugarri bat. "Auschwitz" deritza. Juduek hogeitak lan isilean aurkitutako datoetan oinarriturik egina dago. Alemaniako nazismoaren jasadako gauzarik beldurgarrienak azaltzen ditu egileak bertan.

Liburu latza.

Europa-erdiko herri guztietako jendea hil zen Auschwitz-en, nazionalitate askotako juduekin batera.

Okerrena, ordea, ez zen hiltzea. Bizitzea zen beldurgarria, hura bizitzea bazen. Azkeneko hariraino miazten, zigortzen eta menpe-ratzen zuten jende hura. Eta gorriak erakutsi eta gaixotu ondokoan gasez itotzen zuten, herio dantza hartan.

Labe goriak, industri-trustekin egiten zituzten tratoak, pertsona haiekin egiten zituzten esperientziak... Hori dena irakur dezakegu lehen aipatutako liburuan.

Gizartearentzat zigor haundia, higuinagarria eta nardagarria izan ziren Hitler eta Hitlerdarrak.

Baina gaur ez goaz gai horretan murgiltzera. Gure Euskal Herrian gaur pil-pil dagoen arazo batek gogarazi dizkigu egun ikara-garri haiek.

Arantzadi taldeko lau jakintsu mintzatu dira, lehenik Deban eta gero Donostian, Euskal Herrian ipini nahi diren indar-etxeen buruz.

Ez dugu lehenengo aldiz aipatzen gai hau Z. Argian ez da azkeneko ere izango. Izan ere larriarazteko eta kezkarazteko herio-epata daukagu buru gainean.

Diogun, hasteko, maixuki hitzegin dutela Arantzadiakoek. Orduak sartu dituzte arazoa aztertzen gure jakintsu hauek dohan, inork sosik erdaindu gabe. "Ministerio de Industria"rentzat egin dute azterlan hau. Hor adierazten dituzte indar-etxe hauek ekar ditzaketen kalteak.

Azterketa horren laburpen bat besterik ez zen izan Donostiako hitzaldia.

Fisikako oinarri batzuk adierazi zituen lehenik Patxi Esnaolak. Argi eta garbi jarri zituen hemen orain eraiki nahi diren nuklear-reaktoreak dituzten arrisku izugarriak. Zenbait herritan, Bretaina Haundian, eta Suezian, esate baterako, debekaturik daude honelakoak, dituzten arriskuengatik. Badirela teknika aurreratuagoak, nahiz eta oraindik gure eskuetara ez iritxi, esan zuen.

Bigarren, Jesus Altunak argitu zituen giza-soinean, endan, radioeraginak egiten dituen endamenak. Minbizia ugaltzea, giza-hazia aldatzea eta oraindik ikusteko dauden beste zenbait ondamen nabarmendu dira nuklear-etxeen inguruan bizi diren herrietan. Baita indar-etxe hoietan ezbeharren bat gertatzen bada ere. Harriagarria izango litzateke hemen sekula ezer ez gertatzea.

Hirugarren, Pablo Aresok, itsasoan, eguratsean, lurrean, so-roetan eta mendietan izan daitezkeen kalteak aipatu zituen. Honen ere, besteak bezala, datoetan oinarriturik hitzegin zuen maixukiro.

Azkenik, Jose Anjel Irigaray mintzatu zen gizarte aldetik eta ekonomi aldetik sortuko liratekeen baldintzak agertuz. Adibidez, ez dute 50 kilometro inguruan jenderik bizitzen uzten zenbait herritan. Ikus, hemen, zenbat jende bizi den 50 kilometroren barruan.

Liburu Santuetan adierazten diren azken egun beldurgarrien hotzikara sumatu zuten entzuleak hasi ziren ondoren galdezka.

Zer egin dezakegu? Hemendik urte batzuetara ez ote da Euskal Herrian bizitzerik izango? Zer diote agintariak? Nolaz doaz hain aurrera Lemonizko obrak Nolaz Bilbotik 18 kilometrotara? Nolaz hainbeste nuklear etxe elkarren ondokoan eta gainean? Ez al da hau jenezidio bat? Zer diote Iberduero nagusiek? Nor da erantzule? Itsu-mustuan eraiki behar al ditugu honelako indar-etxeak?

"El limpio calor que transmite la electricidad es la defensa que le propone IBERDUERO, S. A. contra la inclemencia del invierno ingrato" dio enpresa horretako slogan batek.

Zeren truke, ordea?

Lana, langilea, lantegia LANGILEA ETA POLITIKA

Sarritan lantegi barruan eztabaidak sortzen diren uneetan, huelgak gogoan hartzerakoan honoko bereizketa hau egin ohi du zenbaitetik: huelga politikoa eta soziala gerta daitekeela, alegia. Azken borroka era honi leku gehiago damaiote nonbait politikari baino.

Baina berez dagokion bereizketa ahal da ala geuk geure baitan sortzen duguna? Noiz eta nola sortzen da bien arteko muga, mugarik izatekotan? Jorنال arazoa dela eta oporraldirik sortzen bada sindikatoak gauzak erabaki ditzan artean geldi uneak ez dira erabat debekatzen. Norbait zigorpean hartu dutela eta langilek, gainontzeko lagunek lanari uztetari ekiten badiot, orduan lan-huelga soila sortu dela adierazten digute. Gaurko legeen arabera ere bi eratako hutesgiteak egin daitezke zenbaiten iritziz: sozialak eta politikak. Baina gu, orain, lehenera gatz: zenbateraino bana daitezke bi alderdi hok?

Historian zehar ere zatiketa franko sortu du arazo honek. Batzuren batzuk politika aldaketa bi-deetan abiatzen ziren garaian beste sindikalagintza baino ez zuten maite. Batzuk udaletxeak, erakundearen aginte lekuak bereganatu ondoren langileria-erantzutza etorkizun hobetik lortuko zuten esperantzarik bazuten. Primo de Rivera diktadurapean ere, sozialistak agintzen zeuden beste zenbait talde lege kanpo aurkitzen zen garai hartan. Historian zehar ondo eza-gutu ditugu sozialisten eta anarkisten joerak, euren arteko jokatibidearen arrazoiak eta abar.

Baina gaurregun bai ahal da sindikalagintza eta politikagintza bereizterik? Bai, noski, zenbait herrialderen legediaren arabera. Baina, hemen?

Giza nortasunak gizarte giroa eskatzen du. Pertsona ez baita bakarka bizitzeko jaio izan. Eta gizartearen bete betearen murgildurik bizi den gizona, gizarte arazoak, politikak, kezkaturik eta arduraturik bizi behar du gizonak. Bere dagokio gizonari politika kezka, eta berezkoa du langileak politika beharra.

Sarritan langile arazorik nagusie-

nak politika iturrietan sortzen dira. Gaurregun, adibidez, prezioek goia jo dutela ikusita, agintedunek sortu duten arazoa da, edo beren esku dagoen zerbait behinik behin. Jorنال arazoa prezioak sortu du, eta prezioen arazoa politika jokabide batek sortu du. Kafesnean esnea eta kafea nahasturik dauden bezalatsu aurkitzen da politika gizarte barruan. Ez da nolahi bereiz daitezkeen zerbait.

Eta politikaz ari garelarik dugsagun azken aldi honetan politika gertaerak izan duen arrakasta. Portugalen gertatuaren berri baduzue. Espetxean eta atzerrian aurkitzen zen zenbait langilek berriro askatasunez eta herri barruan lan egiteko zoria izango dute. Deserriratu zegoen Soares, hor European zehar ibili berria dugu goi mailako el-

karrizketetan. Afrikan arazoa besterik da. Gai honetaz beste erabakirik ere hartu beharko dute gauzak konpontzekotan.

Inglateran, laboristek dute agintea; mineroen huelga luzeari politika aldaketa batek eman zion bukaera. Erdizkako konponketa, berderik, lortu zuen Wilsonek, Frantzia eta Alemanian ere zer ikusia badugu.

Uste gabeko amaiera izan du Brandt sozialistaren agintea. Isilpeko zenbait lan dela merio piktura joan da.

Ez gaude erabat konforme gaurregun ezagutzen dugun Europarekin. Txarragorik ere ezagutu dugu eta, guretzat hobe baten itxaropenik ez dugu galdu behar.

MIKEL UGALDE

EGUN EGUNGOA

RADIOERAGINEN
ARRISKUPEAN

Gure irakurle Yon de Luisak bidali digu Mexikotik "Excelsior" egunkariak dakarren berri izugarri hau: Waterford, radioeraginaren arriskupean dagoen hiria.

Lasai lo egiten dute hango bizilagunek. Ohitu egin dira. Baina, Udaletxeak, zer gerta ere, antolatutik dauka 18 mila bizilagun «aitaren» batean handik urrutiratzeko era. Hiru ordu baino lehen hutsik geratuko litzateke Waterford hiria.

Lehenik dei bat jasoko luke horretarako arduradun denak. Berehalaxe lanean hasiko lirateke agintariak, soldaduak, bonberoak.

1.200 txofer daude auto eta autobusak gidatzeko, horrelako ezer gertatuko baltiz. Erne jarriko lukete jendea dei adarrek. Irratietatik eta altabozetatik zer egin erakutsiko litzateke.

Radioeraginetatik ihes egiteko bost aterpe irekiko lirateke berehalaxe.

Egunkariak jakinaren gainean jarria daukate jendea, une hartan zer egin jakin dezan.

Astero begiratzen zaie, badaezpada ere, reaktoreak hozteko dauden bideei.

Ez da berriketa. Hari mehetik zintzilik ote dago, guretzat ere, herio-epata?

IRAOLA

LANGILEEN GELDIALDIK

Berriro lanean hasiak izango dira, noski, han eta hemen geldirik dauden langileak, lerro hauek argitaratzerako. Agian leku batzuetan itzaltzen den sua, beste batzuetan agertuko da. Gaur geldirik daudenak bihar lanean ari daitezke eta gaur lanean dihardutenak bihar geldirik.

Ez dugu ezer berririk esaterik izango. Egunkarietan, han eta hemen azaldu diren albisteak ditugu. Halere denak lantxo batean pila-turik hobeto jabetu gaitezke bizi dugun egoeraz.

Nafarroan sortu zen sua, «Aurthi»n hain zuten ere. Denok dakizkigu egunkarien bidez haur horren inguruan gertatuko xehetasun batzuk. Elkarriketak sindikatueta, batzarreak elizetan, ordenazaleen eta langileen arteko gorabeherak, Gernuaren eta arzipizpikuaren arteko eztabaida, Besta Berri eguneko gertaerak. Lanik eta soldatarik gabe egon dira, lantegitik hialduak alegia. Ekainaren 21ean lantegira daitezke berriro. Hala dei egin zaie jaso duten eskutitzean.

Tolosako «Emua»k atera du hurren zaratarik haundiena.

Tolosako beste lantegi hauek ere geldirik aurkitzen dira: Talleres Saizar, S.A., Caldereria Aznar, Caldereria del Oria, Talleres Victoriano Sánchez eta Talleres Erpel. Baita Papelera Elduayen, Doussinague, Montakese, Armesto, Sapa eta abar ere.

Geroztik Winkler, Gorostidi eta Mustad lantegietako geldialdiaren berri eman dute egunkariak.

Halere, Ekainaren 20an, Tolosa aldean lanik egin gabe dauden langileak 450 bakarrik omen dira,

egunkariak diotenez.

Hernanin «Gomaytex» mugitu da. Lan eta soldata eskubideak galdurik aurkitzen dira bertako langileak. Ez dirudi luzaro iraungo duenik geldialdiak.

Beasaingo C.A.F. ere geldialdiekin dabil. Hilean 3.000 pezeta gehiago eskatzen omen dituzte bertako langileak.

Donostiako Igarako «Ayala» ere geldialdiekin ibili da. Baina lanean hasiak daude bertako langileak soldata jasoko zaiela agindu zitzaientik.

Azpeitiko Fammik lantegiak ere gorabehera berdinak izan ditu.

Bizkaia ere nahasturik aurkitzen da arazo honetan. Ermuako zenbait lantegitan lanik egin gabe diraute langile batzuek. «Talleres Amaya Telleria», «Agirregomezkorta» eta abar egoera honetan aurkitzen dira.

Eibarren Garate eta Anitua.

Ez ditugu, behar bada, lantegi guztiak aipatu. Baina hoiek dira guk irakurri ditugun egunkarietan azaldu direnak. Ez dakigu garbi zenbait lantegi zein herritan dauden ere.

Baina geldialdi hauen zerrenda ezin buka Donostiako Hospital Probitzialeko sendagileen geldialdia aipatu gabe. 28 midiku egon dira lanik egin gabe Ekainaren 11-tik 20ra arte. Gauzak zuzenduko diren uste osoaz lanari ekin diote Diputazioko lehenkariarekin hitze-gin ondoren.

Z. Argiaren irakurleek jakin dezaten aipatu ditugu. Gauzak garestitzen ari dira gogotik. Aurtengo urtea urte beltza izango zela esan zuen norbaitek. Uda ez da hone-

lako gorabeheratarako aukerakoa izan ohi. Jendeak nahiago du udan buruhasterik gabe atsedendu. Uda-berrian eta udazkenean izan ohi dira gorabeherarik haundienak. Halere aurtun udan haseran berotu zaizkigu langileak.

IRASTORTZA

zeruko
ARGIA

Zuzendaria:
MIREN JONE AZURZA

ARISTEGIETA

Nafarroa, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoek argitaratua. (Kale Nagusia, 50-1.º Bur-lada - IRUÑEA).
Donostia: Okendo, 22
Tel. 41 95 88

ARPIDE SARIA:

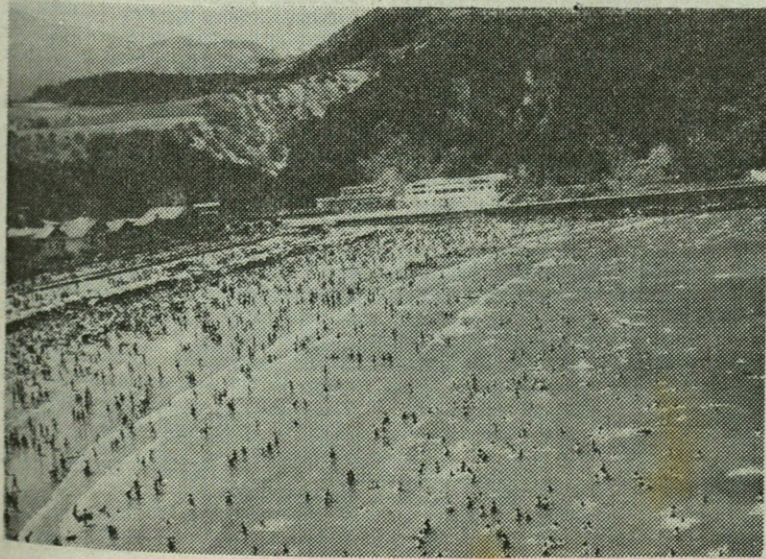
Barruan	350 pezeta
Korreo batasune-tako herrietan	400 pezeta
Atzerrietako bes-te herrietan	420 pezeta
Airez	Aldez aurretik galdetu

Salmenta (ale bakoitza)

8 pezeta

Moldiztegia eta Idazkola:

«Gráficas Navas»
A. Adoain, 1. IRUÑEA
D. L.: NA. 80-1963



berriak Esan bezala, San Juan jaien ondoren eratzeko da Arrasaten bertako "Umeen Euskal Jai" delakoa.

Programa bi egunetan barrena eratuko, da hau da, ekainaren 29 eta 30 egunetan, alegia.

● Bi egun berberoietan III Umeen Euskal Jaia eratu da Elgetan. Zehatz mehatz esatekotan, San Pedro egunez izanen da "Umeen Jaia", eta, bihamunean, berriz, Herri Jaia. Trikititari saioak, asto-karrerak, sokamuturra, pelota partidak, Andra Mari dantza taldearen ekinaldia, "Mauxixa" txarangaren kalejira, eta, azken batez, erromeria.

Diogun, jaiegun bi hauk erabateko kultur aste baten ondorio baino ez direla. Harako bederatzi eguneko programa joria, bestalde, "Oskarbi" taldeak eratua izan da.

● Lapurdiko Arrangoitzen (Arcangues), Ipar Euskal Herriko ikastolen biltzarrea eratuko da ekainaren 30ean.

Ipar aldeko hamairu ikastolek hartuko du parte, elkarren arteko harremanak sendotu asmoz alde batetik, eta nork bere saio bereziak eskaintze aldera, bestetik.

● Egun berean, ekainaren 30ean beraz, omenaldi bat eskainiko zaio Aita Lasa frantziskotarrari bere Urbiako habiatxoan.

Bi hilabetetan notizia berbera errepikatuz ari gara, eta uste dugu, benetan, halakoren baten eginen zaiola.

Euskaltzaindiak Errioxan izan zuen bileran esan geniona esan diezaiokegu berriro ere: Zorionak!

● Hilaren 30ean ere, San Marzial eguna Bergaran. Hori dela eta, euskal kutsuzko zenbait saio eratuko da goiz eta arratsaldez.

Eguerdiko 12etan, San Marzial ermita aurreko zelaietan, Aurrekua, inguru bertako zenbait zaharrek dantzaz eginga. Ondoren, "Umore Ona" taldearen kanta saioa,

Hilaren 6an Herri Musika tresnen erakusketa eratu da, iluntze inguruan, Trinidad deitu plazan. Horrez gainera, Mikel Laboa, J. M. Zabala eta Artza anaien emanaldiek osatuko dute harako erakusketa.

Hilaren 7an, azkenik, erromeria Egia hauzoan bertan, hango bazterrak apur bat iratzarri eta berpiztu asmoz.

gales herrian Lerro hauk argitara orduko Gales Herrian (Bretainia Handian) izanen da Donostiako ARGIA Euskal Dantzari Taldea, Llangolen deitu herrian eratuko den nazioarteko folklore erakuspen batetan parte hartu asmoz.

Oraindik, ez da hamabost egun baino ARGIA taldeak bere saio berezi hoitako bat Eibarren eskaini zuela. ARGIA euskal dantza talde soil bat baino gehiago da, noski. Nabarmen zaizkio ikerketa eta zuzendaritza sakon baten ondorioak, gure egiazko folkloreak erakusgarri.

Llangolen-go jaialdi hori munduan barrena eratu ohi diren berezi eta garrantzitsuenetako bat da. Saioak hainbat folklore motatakoak izaten dira, hala nola dantza talde, koru, "instrumentulari" eta kantari, esate baterako.

ARGIA taldea dantza talde bezala azalduko da folk lehiaketa horretan, eta, horrez gainera, bere txirulari gazte batek instrumentularitzan parte hartuko du, txirula-jole bezala alegia.

● ARGIA taldearekin batera Gales Herrira joateko zen Benito Lertxundi kantaria ere, bakarkako kanta saiotan parte hartu gurarik. Asmo honetan zen, behintzat, azkenekoz elkarrekin mintzatu ginanean.

Arrakasta onik opa diegu guztiei, beren nazioarteko ihardunaldi horretan.



Euskal erromeria

Hobe luke "Instituto Americano de Estudios Vascos" horrek bere aldirakia euskaraz argitaratu —Ameriketako dauden gailego eta katalanek nork bere hizkuntzaz egiten duten bezalaxe—, horrelako erridikulorik egin baino. Zeren, instituto berorrek lehen orrialdean eta argi-mutiltzat jartzen duenez, USTEA EZ DA JAKITEA.

bizkaiko zenbait Gipuzkoan ezezik, Bizkaian ere gaurkotasunez beterik ditugu sanitari zerbitzuok. Ermuan eraikitzeke da hamabi hilabeteren buruan "ambulatorio" delako bat. Presupuestoa 26 milioi inguru emen.

Beste horrenbeste Portugaleten. Aurten amaitu nahi litzateke, eta presupuestoa, aldez, 60 milioi haina bai.

● Ermuan, % 34 biztanle inguru 14 urtetik beherako da, eta % 60k hamar urte baino ez darama Ermuan bertan bizi izaten. Euskal Herrian jaioak % 15 dira gutira, eta emakumeen artean, berriz, % 4 bakarrik jaioa da Ermuan.

● Hamazortzi dira Bizkaian dauden irakas-koperati-bak. Bataz beste 4.000 familia inguru.

● Bizkaian 18.000 alkoholiko omen dago. Horrez gainera, sei bizkaitarretatik batek alkoholismo delakoaren tratamendua behar omen du.

● 105.000 milioi pta. dute depositotan Gipuzkoa, Bizkaia eta Arabako Aurrezki Kutxek.

● Zortzirehun omen dira, Bizkaian barrena, euskal alfabetatze ikasaldietan urtero parte hartzen dutenak.

denetarik Duela zenbait aste sail beronetan alpatzen genuen Arrasateko Lan Kile Aurrezkiak atera berri duen lehen euskal filma, kooperatiben inguruan sortarazi den hainbat industri motaren erakusgarri.

Orain jakin dugunez, berriz, "Bizbidea Lantzen" deritzen filma horrek lehen saria irabazi du Madrilan eratu den industri filma lehiaketa batetan. Sari honen ondoren, Europar zehar agertarazi nahi lukete Arrasateko Aurrezki arduradunek.

Bestalde, badakigu ere, dagoeneko lehen euskal filma hori agertarazia izan dela Ipar Euskal Herrian. Ipar aldeko anaiek besterik eskatu arren, Arrasateko arduradunek frantsesez eginik dagoen pelikula agertarazi dute bakar bakarrik.

Irakurlaek izanen du nork bere iritzia.

● Amaitua da Tolosan C. I. T. delakoak eratu duen III Eskolarteko Haur Antzerki Lehiaketa.

Honako lehiaketa honen barrena aipamen berezi bat emana zaio Tolosako bertako Laskurain Ikastolari, Lurdes Iriondoren "Martin Arotza eta Jaun Deabrua" antzerki obraren aurkezpena dela eta.

● Benito Lertxundi eta Gorka Knörr kantariak aspalditxodanik ari dira Madrilera joatekotan, zenbait disko grabatze aldera. Aditza dugunez, irailean edo, joanen omen dira.

Nor bere emanaldiaz gainera, Benitok eta Gorkak urtegabeko bikote entzungarri bat osatzen dute. Merezki luke elkarrekin gero eta gehiago saiatzea.

● A. Apat-Etxebarne azteklari nafarrak "Una geografía diacrónica del Euskara en Navarra" deitu liburuxa bat atera berri du.

Honako liburu hau historian barrena euskarak Nafarroan izan duen eboluzioari atxikia da, hainbat toki izen aztertuz, eta zenbait agiri eta mapa agertaraziz.

Esku-liburu hau DIARIO DE NAVARRA egunkariaren sorta eta ardurapean argitara emana izan da.

● Itziar gaineko industria-leku berrira joateko zen Eibarko lantegi batek Durango aldera joatea erabaki du arestian. Aldakuntza horren arrazoirik behinena, nuklear indarra omen.

● Axular-en omenetan Euskaltzaindia Urdazubin egiteko zen bilerak irekia ez omen da abuztuan eratuko, irailean baizik, Donibane Lohitzuneko Uda Unibertsitatearen ondoren.

● Ekainaren 16an, III Nafar Izkuntzaren Eguna ospatu zen Elizondon. Bataz beste, zortzirehun bat haurrek parte hartu omen zuen.

Baztango alkate, Foru Diputatu eta Euskara Saileko Lehendakari-ordezko den Julio Iturralde jaunak, zenbait itz goxo esan zuen euskararen alde, erdaraz, antza denez.

Edozein modutan, Iturralde jaunak euskararen irarpen motel bat ezik, eragin bizkor bat agindu zuen. Bere hitzak errepikatuz: "Euskaldun gazteak, gaztelaniaz bezain ondo euskaraz dakielarik atera behar du eskolatik". Ea ba;

IV Nafar Izkuntzaren Eguna Lizarran (Estellan) eratuko omen datorren urtean.

AMATISO

ZENBAT GARA

eta Egileor, Gorrotxategi eta Etxeberria bertsolarien iharduna. Amaitzeko, Zumarragako trikitilarien eta hainbat txistulari eta soinujo joleren eginaldia.

Arratsaldeko 6etan, berriz, haizkora apustua toki berean. Arria anaiak Astibia eta Agite bikotearen kontra. Ondoren, ahari-topeka eta goizeko hiru bertsolarien saioa berriro ere. Amaitze aldera, gero, erromeria.

Azken batez, gaueko 10etan, Herriko "beko" plazan, San Martin Agirre delakoan alegia, Euskal Erromeria Nagusia.

egiako hamabostaldia Aipagarri, benetan, Egia hauzoko Andonitar Gazteriak Donostian eratu behar duen euskal hamabostaldia. Oso oker ez bagaude, azken urteotan Donostian eratzen den lehena dugu, eta ez, segur aski, lehena izanagatik kaskarra.

Hamabost egunen buruan denetariko saioak eratzeko dira, eta gure berri eman behar honetan, luzeegi gerta ez dakigun, bi zatitan aipatuko dugu programa osoa, aste bakoitzaren arabera.

Ekainaren 30ean "Umeen Eguna" delakoa. Goizean, Antzoki Zaharrean, hainbat kanta, antzerki eta bertsolari saio aurkeztuko, umeek eta umeentzat eginga. Arratsaldean, aldez, dantza taldeen kalejira eta nork bere ihardunaldi aproposa.

Uztailaren 1ean, lehen hitzaldia. Benantxio Otaegi Euskal Prehistoriaz mintzatuko da, frantziskotarren aretoan (Duque de Mandas, 39). Bihamunean, berriz, Xabier Letek Euskal Antzerkiaren gaur eguneko egoera aztertuko du.

Uztailaren 3an, euskarazko komunikabideei buruzko jendaurreko elkarriketa bat moldatuko da. Xabier Kintanek kazetaritzaz, Joseba Intxausti editorialez eta Iñaki Zubizarretak irratsaioez, nork bere hitzaldi laburra eskainiko du, eta ondoren elkarriketa irekia. Osagarri gisa, amaieran, Lupe bermeoarrak kantaldi labur bat eskainiko du.

Hilaren 4ean, Unzurrunzaga arkitekto zarauztarrak Donostiako Hirigintzaz zenbait dokumentazio agertarazi du, hainbat diapositiba azalduz. Bezperan bezalaxe, kanta saio labur batek osatuko du laugarren hitzaldi hau. Jon Bergaretxe kantari gazteak bere zenbait eskainiko du.

Bihamunean, berriz, hilaren 5ean alegia, Mikel Ugaldede Euskal Herria XIX mendean delako gaiaz mintzatuko da.

ustea ez da jakitea Buenos Airesen argitara eman ohi den "Boletín del Instituto Americano de Estudios Vascos" delako aldirakaren 95. alean, P. Bonifacio de Ataunen hitzaldi bat irakurri ahal izan dugu.

Del Estado Actual del Euskera deritza hitzaldi horri, eta izenburu horregatik besterik badirudi ere, ez da inolazko egoeraren bati buruzko azterketa bat, hatxearen kontrako egundainoko astakeria sorta bat baino.

Oker ez bagaude, Bonifacio de Ataun hori Euskal Herrian linguistikaz "Doktor" titulua lortzera iritxi den gizon bakarra dugu, baina, hala ere, bere iritzia erdaraz emateaz gainera, ez du linguistik arrazoi batera ematen, apologetika hutsez, esne-berba, bihozkada eta sentipenez baliatu baizik. Jakina, hori bai, "Nuestro Euskera vivirá" delako irrintzinaz bukatzen du bere emanaldia. Ez behintzat, zenbaiti esker, antza denez.

Sei uste datoz orain Euskaltzaindiak ortografi araudia eskaini zuela, eta haren oihartzunak oraintxe hasiak nonbait Ameriketako zehar. Gaur egun euskaraz argitaratzen diren lau liburutatik hiru hatzez idazten direla jakin orduko, beste horrenbeste pasatuko, segurutik.



IPAR ETA EGOALDEKO EUSKALERRIAREN ARREMANAK

Orain, bizi molde guztiak berritzeko garaia etorri danean, gure ekonomia sendotzeko ordua ere etorri da. Ekonomia sendotzeko eginbiderik onena arremanak gehitzea izaten da. Lehenbizi, arremanak auzoko eskualdeekin gehitu bear dira. Aldameneko lurraldeagaz arremanak estutzeko, lehenik ondo ezagutu bear da aldameneko lurraldea eta ezagutu ondoren, arremanak ugaltu behar dira, bildurik gabe.

Akitaniako eskualdea aipatu nahi dugu. Akitaniaren barrenean arkitzen da Iparraldeko Euskalerrria; hor bertan, Akitaniaren barrenean, Pirinio Atlantiko izenagaz ezagutzen dana.

Emen eta gaur, Ipar eta Egoaldeko Euskalerrrien artean arremanak auzituzko eskatzen nator. Anaiak izan arren, izkuntza bat eta beraz, gure arremanak ez dira egoki egokiak.

Orraitio, iparraldean, gure analak, gure erantzunen zai daude. Denok dakigu oztupo aundirik badela arreman oiek ugaltzeko, gure araien itxaropena betetzeko, behar duten erantzuna oiei emateko.

Oztupoak politikaren arloan, mugaren aldetik, ohituren aldetik, etabar. Baiña oztupoak aundiak izan arren, gogoia aundiagoa bada ondoreak berehala sumatuko dira.

Orain, ipar eta egoaldeko zenbaki garrantzitsuenak parean ezarri ezker, onetarikoa laukia lortzen da ikus daitekeenez, Akitania guztiko zenbakiak jasotzen ditugu, konparabideztat.



LURREN ZABALGUNA (km.²)

Arabak	3.047	Pirinio Atlantikoak	7.629
Bizkaia	2.217	Dordoiak	9.184
Gipuzkoak	1.997	Girondak	10.000
Nafarroak	10.421	Landak	9.237
		Lot eta Garonak	5.358

GUZTIRA 17.682 GUZTIRA 41.408

BIZILAGUNAK

Arabak	220.000	Pirinio Atlantikoak	528.000
Bizkaia	1.100.000	Dordoiak	367.000
Gipuzkoak	650.000	Girondak	1.044.000
Nafarroak	480.000	Landak	285.000
		Lot eta Garonak	293.000

GUZTIRA 2.492.000 GUZTIRA 2.500.000

GIZALODIERA (Biz. km.² bakoitzeko)

Arabak	67	Pirinio Atlantikoak	68
Bizkaia	500	Dordoiak	40
Gipuzkoak	320	Girondak	103
Nafarroak	47	Landak	30
		Lot eta Garonak	55

GUZTIRA 140 GUZTIRA 60

IRI AUNDIENAK

Bilbao	400.000	bizilagun	Bordele	600.000	bizilagun
Donostia	170.000	"	Baiona	130.000	"
Iruñea	160.000	"	Pabe	120.000	"
Gasteiz	150.000	"	Agen	55.000	"
Barakaldo	125.000	"	Périgueux	42.000	"
Irun	50.000	"	Arcachon	40.000	"
Eibar	40.000	"	Mont-de-Marsan	30.000	"

S. LARREA



aristegui hermanos

ZORUAK ETA ESTALKIAK,
PERSIANAK, ATEAK, ETA ABAR.
GARBITOKI ETA ITURKINTZA GAIK.

ERAKUSTOKIA:
FUENTERRABIA, 19 - URRUT. 11459
DONOSTIA

PALESTINARRAK HELBURUTIK HURBILAGO

Ekainaren 1etik 9ra arte luzatu da Kairon palestinarren Biltzar Nagusia; eta, amaitzean, berriro ere Yasser Arafat izendatu dute O. L. P. delakoaren Buruzagitza buru.

XII. Biltzar hau ez omen da erraza izan. Tirabira gogorak izan omen dira; eta, besteak beste, G. Habbache ez da bera Kairora agertu, bere izenean Yamani igorritz, Arafaten ingurua bildu dira, dena dela, palestinar organizazioen pisenak: Fath bera, noski; baina baita Saika, F. L. A., Habbache-ren F. P. L. P. delakoa, Hawatmeh-ren F. D. P. L. P., eta beren buruz ari diren beste talde txiki batzuk ere bai.

Datorren Irailean hasiko bide de Ginebran Palestinari buruzko Biltzar berria. Eta palestinarrek bat egin dute horri buruz, "politikabide bat ahobatez onartuz" (Y. Arafat).

Palestinarrak baldintza bakar bat jarri dute funtsean Ginebrako Elkarriketetan parte hartzeko: "Hertsiki eskatzen dugu, eta hertsiki eskatuko ere azaldu du Arafatek— palestinar herriaren nazio-eskubideen errespetua eta obrakuntza".

Palestinari organizazio guztiek onartu dituzten hamar puntu horietan, badira sei xuxen-xuxenik palestinar herriaren nazio-eskubidea ezin-bestezko baldintza gisa aurkeztutzeko:

1.—"Segurantziz-Kontseiluaren 242. Erabakia arbuizatu du O. L. P. honek, gure herriaren abertzale nazio-nahiar ez-ikusia egiten baitio..."

2.—"Bere eskutetan dituen burukabide guztiak baliatuz, iskilu-burruka barne, Palestinako lurraldea askatzen saiatzen da gataskan OLP-a; baita askaturik gertatuko diren palestinar lurraldeotan (denetan edo zenbaitetan bakarrik, nola gerta) nazio-aginte askatua eraikitzen..."

3.—"Etsaiaren onartzetik pasako litzatekeen edozein palestinar proiektu edo instituzio gaitzesten du OLP-ak... Ez dugu inolaz ere onartuko geure herriak bere etxera sartu-eta bere buruaz eta bere geroaz librokera baxitzeko duen kondaira-eskubidea kontutan hartzen ez duen ezer..."

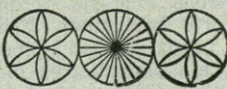
4.—"Askatasunerako bidean edozein laxabide gerta badadi ere, urrats bat baizik ez du ikusiko horretan OLP-ak, gure estrateji-helburua ezaguna baita: palestinar erresuma herrikoi bat lortzea..."

5.—"Jordaniar abertzale indar guztiekin batera jokatzeotan, jordaniar-palestinarrak buruzagitza bakar baten alde lanegiten du OLP-ak; denon helburutzat hau hartzen dugularik: iskilu-burrukaren bitartez, palestinar nazioari dagokion erresuma lortzea..."

9.—"Programa edo jarraipide horren arabera palestinar nazio-batasuna sendotzeko egiten du burruka OLP-ak, bere helburu abertzale eta naziotarrak bete arte..."

Sei puntu horien mamiak eta itxurak zalantza ateka gutxi uzten dute Arafat-en OLP-aren nahiaz: aberri, abertzale, nazio, erresuma askatu, lurraldea libratu, nazio-buruzagitza bakarra...

Hamargarren puntuan, denon artean taktika batua prestatu beharra aipatzen da, hautatutako 14 buruzagiek taktika hori borobildu eta mamituko dutela esanez.



ZERUKO ARGIA SALTZEN DA:

ELGOIBAR
M. Gorostiza

EIBAR
Angera
Markina
Iruñea
Eguren
Gisasola
Barela
Alday
Aranburu
Estanko, 11
Isasi
Simon
Amana
Uraui
Urizar
Siglo XX



"Palestinari herriaren nazio-eskubideen errespetua eta obrakuntza"

Seigarren puntuak arabitar guztien batu-beharra aipatzen du; eta zazpigarrenak, bide beretik, palestinarren askatasuna, arabitar guztien arteko elkartasunari buruz egingo den lehenengo pausua dela azaltzen.

Zortzigarren puntuak, azkenekotz, haxe dio hitzez hitz: "Mundu guztiko sozialista herriekin eta liberazio-mugimenduekin azkarkiago elkartzeko ari da burrukan OLP-a, baita sion-dar eta inperialista azpikeria guztiak salatzen eta hondatzen ere".

Aldizkari guztiek, horrela, palestinarren garaitza-pen handi bat sumatu uste dute erabaki horietan; eta funtsatzen dituen abertzale batasun berria batez ere. Denek urte dute palestinarrek gaur inoiz baino hurbilago daudela beren helburutik.

Azken ohar bat Agirian irakurtzen diren hitzei buruz. Hamar puntu labur horietan (375 bat hitz frantsesezko itzulpenean) hona hemen azterketak ematen duen hitz-kondua:

"palestinarrak"	11 aldiz
"nazio"	8 aldiz
"abertzale"	4 aldiz
"palestinarrak herria"	3 aldiz
"palestinarrak lurraldea"	2 aldiz
"palestinarrak erresuma"	2 aldiz
"nazio-buruzagitza"	2 aldiz
"nazioaskatasuna"	2 aldiz
"Mahomet"	0 aldiz
"Marx"	0 aldiz
"Mao"	0 aldiz
"Reich"	0 aldiz
"klase-batasuna"	0 aldiz
"burgesia"	0 aldiz

Baina beharbada palestinarrek burgesak dira, eta Arafat CIAren ordezkaria. Nork daki?

LARRESORO

BLAS DE LEZO

ETXE ONTAN DAUZKAZU SAGARDO, ARDO GAIN-GAINEKOAK
ETA EDARI GUZTIAK

Blas de Lezo Kalea, 6
Urrutizkifia: 41 20 65

DONOSTIA

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, berebiziko aragi pillak; gahera esne putzuak, Olek guztiak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

ELIZA ETA POLITIKA FRANTZIAN (III)

EBANJELIOA EZ DA
POLITIKA

Ebanjelioan, ez duzu politikazko egitarau-programa bat arkituko. «Kristau Politika» bereziki ez da go Ebanjelioan, gizartea salbatzeko. Kristogan sinisten duzulako, «Sozialismo barnean» langilleen alde burruka egin bear duzunik, ezin arkitu Ebanjelioan.

Era berean ordea, Ebanjelioaren izenean, ezin daiteke sor Kapitalismo eta Sozialismoaren tarteko lru-garren Partidu Politikoa bat. Ebanjelioa ez da Programa Politikoa bat. Baiña...

EBANJELIOA EZ DA «NEU-
TRALA» (ALDERDI
GABEKO)

Politikarekin zer ikusi aundia du Ebanjelioak. Beartsu eta aberats, zapaltzaile eta zapalduen artean Ebanjelioak aukera egiten du. Maila berdiñean ez ditu babesten aberatsak eta beartsak Ebanjelioak. Ebanjelio erdia beartsuei eraman-pen-resinazioa eta beste erdia aberatsak maitasun-karidadea (limosnarena batik bat) gonendatzeko denik, ez uste izan. Z'apalduak, giltzaperatuak, gosetiak gaixoak eta erbestetuak dituzu Ebanjelioa kutun eta maiteak. «Aundikiak erregalkit botatzen ditu eta tikiak gora jasotzen; gosetiak asetzen ditu, esku utsik aberatsak bidali».

Gizonak gizona zapaltzen badu, eta erakunde instituzioak giza-bizitza ito larrrian badarama, karraxi bizi dago Ebanjelioak zapalketaren aurka eta zapalduetako onfaze-miñetan, Kristo berberaren onfaze-miñak sumatzen ditu.

Gaurko kondalra eta gaurko giza-bizitza argitu bear du Ebanjelioak. Gizartean bizi bear dute Kristauak. Bizitza ori bere arazoekin «politika» da; Ebanjelioak argitu bearreko Politika; naiz eta berez, Ebanjelioa ez izan Programa politikoa bat.

Gizarte politiko orren erdian bizi dira kristau sinismendunak. Frantzia aldean, nola jokatu dute kristauak politikazko arazoan? Gaur egunean, geienak euskarri (konserbadore) agertu zaizkigu. Azkeneko Lendakari-aukeratzean, Giscard eskubitarrek jaso ditu aien autarki-boto geienak. Gaur egunean ordea, kristau katoliko asko ezkertiar bihurtzen ari dira. Bein ere ez bezala minoria aundi bat izan da Mitterrand ezkertiar sozialistaren alde jokatu dutenak. Zer gertatu da?

LANGILLE EKINTZA KATOLIKO
SOZIALISMOAREN
ALDE

Maiatzaren amabian, Frantziako Lendakartzarako burruka bizi bizi zegoalarik, Frantziako Langille Ekintza Katolikoak (A.C.O.) Lesy-les Moulineaux errian, biltzar nagusia egin zuan. Ez da txantxetakoia izan;

Frantziako amabi Gotzai, aiekin batera ziran Batzarrean.

Ekintza katolikoa sekularren apostoladutza da. Eliz erakunde-instituzio barnean dago. Jerarkia lortuta eta aien agindu eta kontsejupuan, langile katolikoek, langilleen artean apostoladutza egin bear dute. Politika aldetik pluralismo batean jokatu bear dute.

Nerekiko, Batzar Nagusi orretan, buruko min aundia sortarazi die Frantziako Gotzai. Batzartutako geienek, Mitterrand ezkertiar Sozialistaren alde jokatzeko erabaki zuten. Sozialismoa baiña milla aldiz urutiago dagoela Kapitalismoa ebanjeliotik, aitortu dute, eta gizarte eta langilleen onerako GIZARTE SOZIALISTA bat egiten alegindu bear dutela. Gaurko eskubitarren gizartea, ustelduta ei dago eta guztiz aserre Ebanjelioaren erakutsiekin, eta langille kristauak, Sozialismo bidera eramaten alegindu bear dutela. Ekintza katolikoa delarik, ez dute Alderdi politiko berri bat sortu, baiña bai erabaki Frantziako langille geienekin elkar-tzea, Frantziako Erresuman gizarte Sozialista bat sortzeko.

Jakifia dago, Marxismoaren Jakin-ukatzeko eta bere Filosofi materialista, inñolaz ez dutela ontzat artzen. Ekonomi eta Sozial aldetik, langilleen zuzentasun eta askatasunerako, Sozialismo bidea dela onena, uste dute. Gizarte kapitalista, Ebanjelioaren arabera, diote, guztiz da kondenagarri. Frantziako langille geienek Sozialismoaren alde, burrukan dabilta; oiek daramaten burruka orretan, parte artzen dugularik, lagunduko diegu Kristorekin bat egiten.

Diodan, Frantziako Langille Ekintza Katolikoak egiñikako Batzar Nagusian, beste arazoei buruz, iritzi anitz agertu zen, baiña Batzarkide geienak, bat zetozen esan nai onetan: «Langillea salbatzeko, Sozialismoa bear dugu».

«Konkretuki», Langille Ekintza Katolikoak, postura politiko bat artu du: Sozialismoa. Bide konkretu bat «Politikan», ar ote dezake Ekintza Katolikoak? Erantzuna emateko, ez dut, nere baitan, aski argi. Amabi Gotzai zeuden Batzarrean. Mazlerz, Bordeleko Artzipizpikua mintzatu zen. Gaizki artutako erabakia zenik, ez zuen esan. Baiezkorik ere ez. Itzaldian ezkertiar aurrelari agertu zen. Bereak izan ziran itz auek: «Gizonari egin oi zaizkion zapalketak, naiz diruaren aldetik, naiz agintaritzatik, naiz eta arraza-bereiztetik (distinción racial) ez daude bat Ebanjelioarekin».

Leen ere auzi gogorak izan oi zituzten Frantziako Gotzaiak Katoliko Ekintzarekin. Gotzaiak ordea, aurrera jarraitu nai dute elkarrizketa eta armanetan, Katoliko Ekintzako Langilleekin. Ez dira beti alferreko eta kaltegarri tensio auek; aitortu bearra dago, Langille Katolikoak erantzule agertu izan diralako, Frantziako Eliz Ofizialak, bein baiño gelagotan aurrera bidean, aldaketa aundiak egin izan dituela.

AROSTEGITAR JOK

Pasai Sanpedroko elizaren berreun urte betetzea

Pasai Sanpedroko Apostolu Kepa deunaren eliz-etxea egin zala, berreun urte aurtan betetzen dira. Gertakizunari dagokion bezala, ontzat artu nai duten erriko andregizon guziei dei bat egin zaie, elizkizun eta jai-aldi egoki, dotore eta bearezko derizkien batzuk ospatzeko.

Agerkaia azaldu baiña leen, Sanpedroko eliza onen kondaira zer bait aipatzea ondo izango da noski. Pasai Sanpedroko eliz gora-bera kontuen asierak 1458 garren urtean ezagutzen ditugu. Urte ontan eliza egiteko erabakia artu zan. Garai artan, Pasai izena ezagutzen zan, baiña ez erri bezela; ur alde bat Ondarrabirena zan eta beste alde Donostiarena.

Iruñeko Gotzai, Peralta-tar Mathin il zalarik, gotzai ordeko zan Ronzesballe-tar Domingok, Pasai Sanpedron eliza egiteko baimena eman zuan. 1458 garren urtean. Onelaxe, sanpedrotarrak, beren eliza edukitzeko gogoia iritxi zuten, naiz eta oraindik donostiarren menpean gelditu. Au ulertzeko, Pasai Sanpedroko eliza, garai artan, Donostiako Santa Mari eta San Bizente elizaren menpean zegoala, esan bearra dago.

Orduko erritarrek, Sanpedroko mendi egalean, beren lehenengo eliza altxatu zuten, orain kanposantu edo ill-obiak arkitzen diran tokian; emen oraindik ikusten dira orduko elizaren bi ate, bat godoen egitezkoa eta erromatarrena bestea; leenengoa, kanposantuko sarrera dalarik.

Baiña, 1529 garren urtera arte, Sanpedron jaiotzen ziran aurrak bertan bataiatzeko baimenik sanpedrotarrak ez zuten iritxi; Donostiara eraman bear zirako aurrak bataiatzara; orregatik, urte batzuk igaro ondoren, Sanpedroko elizan arkitzen diran bataioak liburuetan, leenengo bataioa, 1547go ilbeltean azaltzen da.

Donostiako elizen menpean egon bear onek ez zituan batere lasaitzen sanpedrotar erritarrak eta guxtiago aientzako eman bear zuten ordaiketak, orregatik, eliz aldetik beren buruan jabe izatea nai zuten, Donostia alde batera utzita, XVIII garren gizaldiaren azken aldera 600nen bat bizi lagun errian bai omen ziran da.

—oOo—

Ikusten danek, bai elizaz eta bai erriz, sanpedrotarrak beren buruen jabe izan nai zuten; orduko eta urte batzuk lehenago, ur aldeaz beste aldekoak Ondarrabi erriaren menpetasuna utzi eta beren jabetasuna artu bait zuten. Sanpedrotarrak, berri, beren jabetasuna irixteko, eta donostiarren menpean ez egoteko, elizetxe berri bat eta bakarrik bizi ahal izateko almena azaldu bear zuten. Beren gogoa bete nairik, ekin zioten lanari eta 1774 garren urtea baiña leenago, eliz-etxe berri bat egiteko asmoa artu zuten.

Zarauzko moja edo lekaimeak Sanpedroko itsaz ertzean zeukaten tokia aukeratu zuten, eliz berria egiteko. Sanpedrotarrentzat toki egoki eta berezia beren elizkizunak betetzeko; itsas jendea zan eta itsasoak ematen zuanetik bizi ziran; beren etxeak itsas ertzean zeuzkaten eta ondo zetorkien eliz berria itsas ertzean egitea.

Toki ortan, bada, eliz ederra egin zitekean eta Sobrabiilla-tar Yon izan zan gaur Sanpedron dagoan iru eliz-barne ederren egitamuak asmatu zituana. Eliz-etxagintza Beasaingo Karrera zeritzaten arkiteto edo etxagilleek artu zuten. Oietatik, Karrera eta Aranburu-tar Martin-izan zan asiera eman ziona; ordu-rako ospetsua zan bere lanetan, Eskoriatzako eliza, Zegama eta Mutiloko eliz-barne eta eliz sapaia, Tolosako eliz nagusiaren bi dorreak eta Mondragoi edo Arrasateko erri-etxeak egiñak bait zituan. Onen seme Karrera eta Arzadun-tar Manuelek Sanpedroko eliz-



San Pedroko Eliza

za bukatu zuan —bere aita il zalako noski— eta 1774 garren urtean bukatu zuala badakigu. Ala irakurtzen degu elizako koru aurrean ezarrita dauden izkietan: «Manuel-Martin Carrera me hizo. Año 1774». (Karrera-tar Manuel-Martiñek egin ninduan 1774 garren urtean).

Manuel onek berak. Onatiko erri-etxe eta eliz-dorrea, Legazpiko erri-etxea, Orduñako mug-etxea eta Santa Mari eliz ataria egin zituan.

Irakurtzen dana ere zera, da... Lezo eta Palomeke-tar Austin-garai artan Zaragozako leen-gotzai eta aurretik Iruñeko gotzai izanak, Sanpedroko eliz parroki berri au, gauza eder eta aberatsez (elizako jantzi gorri bizi ederra, zillarrezko argi zintzilikario bikain eta aundia-aldare aurrean, jartzekoa-eta egintza onetarako beste emaitz eta abar...) jantzi, antolatu eta onitu zuala. Leen Gotzai au bera izan zan eliz berria bedeinkatu zuana. Esan bearra dago, leen Gotzai au Lezo-tar Prantzizkoren eta Palomeke-tar Prantzizkoren semea zala; bere aita Ego-Ameriketan dagoan Peruko bi-errege eta Lezo-tar Blas itsas gizon ospetsuaren anaia. Biak Pasai Sanpedroko errian jaiok.

Ogei urte bakarrik zeramatzatzen sanpedrotarrak beren eliz berriaren itzalean goxatzen zirala, eta or datoz frantsesak 1794 garren urtean eta leenago aitatu diran eliz gauza ederrak arropatzen dituzte, eta berekin eraman, jakifia, gaur arte.

1776 garren urtean-Azaroak 22-Iruñeko Gotzai Dutari eta Irigoi-en-tar Yon Lontzo jaunak Pasai Sanpedro erriarentzat emandako erabaki ongarria dago. Erabaki onen bidez, Donostia eta Pasaia erriko eta eliz gizonen artean, emengo erretorea izendatzea. Esate baterako, Pasai Sanpedron bataioak, 1541 garren urtean asten dira, eta 1777 garren urtean berriz erretorea izendatzen.

Kondailari batzuk badira, Gipuzkoa erria Kalagorako Eliz barrutiarena zala esaten dutenak, baiña Lekuona-tar Manuelek Eliz barruti au Antzuolako erriraiño bakarrik sartzen zala, esaten du. Gipuzkoaren iparralde, Baionako Eliz barrutiarena zala. Eqla dana da, Gipuzkoak Elizaz joan-etorri aundiak garai artan izan zituala. Batzuetan Baionako Eliz barrutiarena eta besteetan Iruñekoarena izanaz. Onela irakurtzen degu: «Garai aietan, Frantziaren mugan arkitzen ziran

erriek gora-beera aundiak izaten zituzten, batzuetan Baionako Eliz barrutiari eta bestetan Iruñekoari lotuak gertatuaz». Gaurko eran, noski, ez Elizaren onari ala ondo zetorkiolako, politika edo gizarte bizibideari ondo zetorkiolako bai-zik. Au guzia, XI garren gizalditik XVIII garren gizaldira gertatu zan. Badirudi, ordea, XVIII garren gizaldiaren azken aldera arte, Donostia, Baionako Eliz barrutiarena izan zala, baiña une ontan berriz ere Iruñera biurtu zala.

1851 garren urtera arte, gauzak onela jarraitu zuten. Eta urte ontako Martxoaren 16an, Erromako Eliz erabaki baten bidez, Gasteiz, Bizkaia eta Gipuzkoa Eliz barruti bat egin zan; irurontzako Gotzai bat izan, Burgoskoa leen-Gotzai zutelarik.

Gero, 1950go maiatzaren 12an, iru eusko probintzia oiek sakabanatu zituzten, bakoitzean Gotzai bat jarriaz... Ala izan dedilla. Orregatik gaur, Pasai Sanpedroko eliz-parrokia Donostia edo Gipuzkoako Eliz barrutiari dagokio.

Pasai Sanpedroko lurraldean oraindik urte asko ez dala, Apostolu Kepa Deunaren Eliz bakarra zan, baiña, gaur, oraingoz, iru arkitzen dira, onetaz gainera Trintxerpekoa eta Poblado, Gatzaga eta Paulo-enekoa. Trintxerpekoa 1963 garren urtean egin zan eta Poblado, Gatzaga eta Paulo-enekoa berriz, 1971 urtean.

—oOo—

Pasai Sanpedroko Kepa Apostolu Deunaren Eliz-etxea egin zala berreun urte betetzen diraneko gertakizunari buruz izango dira zenbait agerkai:

Apostolu Kepa Deunaren egunean, Meza Nagusiaz batera Berreun urte betetzearen ospatzea, bereziki asiko da.

Itz-aldiak:

LEKUONA-tar MANUELEK: «Sanpedroko kondairaz.

MORALES eta OLIBER-tar KOLDOK: «Lezo-tar Blas, bere seme, anaia eta beste Sanpedron jaiotako gizon ospetsuez».

SETIEN dar JOSE MARIA, DONOSTIAKO GOTZAI LAGUNTZAILLEAK: «Gaur eguneko Elizaren aurrera bidez».

JAKINTZA ASTEA.

ONDARTXO

ATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTI

Donostia egia-ko euskal hamabostaldia

EKAINAK 30

UMEEN EGUNA

Goizeko 12etan. Umeentzako jaialdia Donostiako Principal Antzokian: abestiak, dantzak, antzerkia, bertsoak... Arratsaldeko 5etan: Zenbait dantzari-txiki taldeen ibilaldia Egia-ko kaleetan zehar. Eta, gero, Atotxako Pelota-Lekuan talde hoiien jardunaldi ikusgarria.

UZTAILAK 1

Benantxio Otaegiren hitzaldia Euskal Herriaren Prehistoriaz.

UZTAILAK 2

Xabier Leteren hitzaldia Euskal Antzerkiari buruz.

UZTAILAK 3

Mahai inguruko elkar hizketa euskal aldizkari, liburu-argitaratzaile eta irratiaz. Honako hizlari hauek bilduko dira mahai inguruan: Joseba Intxausti, Xabier Kintana eta Iñaki Zubizarreta. Ondoren LUPEREN ABESTALDIA.

UZTAILAK 4

Unzurrungazaren hitzaldia Hirigintza edo Urbanismoari burua. Ondoren JON BERGARETXEREN ABESTALDIA.

UZTAILAK 5

Mikel Ugaldereen hitzaldia: Euskal Herria XIX. mendean.

UZTAILAK 6

Arratseko 7etan: Euskal musika-tresna zaharren erakusketa Atotxako Pelota-lekuan. Gueko 10,30 etan: Mikel Laboa, Arza anaiak eta Joxe Mari Zabalaeren jardunaldia TRINITATEKO ENPARANTZAN.

UZTAILAK 7

Arratsalde osoan ERROMERIA Triki-trixa eta Txarangekin.

UZTAILAK 8

LAPURDI ETA BENAFARROAREN EGUNA. R. Kanblog-ek hitzaldi bat emango du Lapurdi eta Benafarroari buruz, eta Pantxoa, eta Peio eskualde hoietako kanta zahar eta berriak eskeinituko dituzte.

UZTAILAK 9

UZTAILAK 10

ZUBEROAREN EGUNA. Gregoire Epperek hitzaldi bat egingo du Zuberoari, buruz, eta Alzaiako bi gaztek eskualde hortako abesti zahar eta berriak eskeinituko dituzte.

UZTAILAK 11

ARABAREN EGUNA. Juan Kortabarriak hitzaldi bat emango du Arabari buruz, eta Juan Jose Urangak eskualde hortako abesti zahar eta berriak eskeinituko ditu.

UZTAILAK 12

NAFARROAREN EGUNA. Joxe Mari Satrustegik hitzaldi bat egingo du Nafarroari buruz, eta Iñaki Zabaletak Nafarroako abesti zaharrak eskeinituko ditu. Abesti berriak Fermin Balenziak kantatuko ditu.

UZTAILAZ 13

Arratseko 8.30 etan: Dantzarien Jaialdi Handia TRINITATEKO ENPARANTZAN: Lapurdiko — IZARTXO. Benafarroako — ARROLA. Zuberoako — TALDEA. Arabako — INDARRA. Nafarroako — OBERENA. Bizkaiko — MIKEL-DEUNA. Gipuzkoako — ERKETZ.

UZTAILAK 14

Goizeko 12etan: Bertsolariak Donostiako PRINCIPAL Antzokian: Agirre, Gorrotxategi, Igarzabal, Larrañaga, Lazkao-Txiki eta Lazkano. (zati bat gai-librean egingo da). Arratsaldean: Triki-trixa eta Txaranga.

OHARRA: Hitzaldi guztiak arratseko 7.30etan AITA FRANTZISKOTARREN ARETOAN, Duque de Mandas, 39. Sarrerak dohainik izango dira.

ASTEROKO SOLASA EUSKARA ERRIOXAN

Merino Urrutia mintzo

Irakurleak dakikeenez, maiatzaren 24ean Euskaltzaindiak izan zuen bileran erabaki zenez, Juan Bautista Merino Urrutia jaun errioxarra euskaltzain ohorezkoa izendatua izan zen. Izendapen hau, Aita Villasantaren hitz berberak errepikatuz, "euskara eta Euskaltzaindiaren mesedetan eginak dituen lan eta azterketa merezigarrietatik, esker onez" izan da.

Orain, berriz, Euskaltzaindiak, Errioxan, Kukullako Donemiliagan ospatu berri duen bilera dela eta, Merino Urrutia jaunarekin hitzegiteko aukera izan dugu. Arduraz, kostata egindako elkarrizketa, egia esan, gure ohorezko euskaltzain berria guztiz lanpeturik eta jendez inguratutik izan bait dugu egun guztian.

Prexaka eginiko elkarrizketa hau gaztelaniaz egin da. Merino Urrutia jaunak zientzia mailan euskara "ezagutzen" duen arren, hitzegiteko gauza ez dela berorrek aitortu digu.

—Dakidanez Ojacastron jaioa zaitugu?

—Bai, errioxarra naiz jaiotzez, baina hiru hilabete baino ez nuela Bilbora eramanez ninduten gurasok. Geroztik, bertan bizi izan naiz.

—Noia dira ba, zure Errioxako aztarrenak?

—Egia esan, Bilbon bizi izan arren, nik neuk errioxartzat daukat neure burua. Errioxan denboraldi luzeak egin naiz.

—Noiz ekin zenion zeure euskal azterketa lan horri Errioxan?

—Berrogei urte inguru nuelarik. Halako zaletasun batek eraginik ekin nion.

—Zer dela eta zaletasun hori?

—Ojacastron ene amarengandik datorren antzinako etxe bat badugu, paper zaharrez beterik. Paper hoiek ordenatzen hasi nintzen eta horra...

—Zure azterlan horretan noiz hasi zinen euskal arloaz arduratzen?

—Lehendabizi harritu ninduen zera izan zen, Errioxako euskal toponimia aberatsa. Nik neuk ez dakit euskaraz, baina badakit zer den eta zer ez den euskara. Hainbat hiztegi eta adiskideren laguntza izan dut geroztik. Haserako zaletasuna etengabeko azterketa bihurtu zen laster asko.

—Noiz hasi ziren ondorioak agertarazten?

—Nere lehen azterketak egin ahala argitara ematen hasi nintzen. Errioxan gai hau horren ezezagunak ziren eze, jendeak arretaz hartu bait zituen.

—Zein da zure ustetan euskarekiko azterketetan barrena egin duzun aportaziorik garrantzitsuenak?

—Ba... behar bada, Maritxalar eta Manrique-ren "Fazaña" delakoa aurkitzea.

—Zer da "fazaña" hori?

—"Fazaña" antzinako lege-araudiei esaten zaie.

—Eta zer dio zuk aurkitutako "fazaña" horrek?

—Ba, hitz batez, zera, XIII mendean euskara barra barra mintzo zela Ojacastron inguruan. Lege sorta horretan irakurtzen ahal dugunez, Ojacastron bizi zela, foru zaharrak zioenaz baliatuz, kanpotik etorri ohi ziren "merinoak" (antzinako epailariak) euskaraz mintza zitezela eskatu zuten, errioxarrek euskaraz egin nahi bait zituzten juizioetako deklarazioak. Honek euskaldunen erabateko nagusitasun bat erakusten digu XIII mendean.

—Euskal usutasun hori Ojacastron bakarrik ahal zen?

—Beste eskualdeetako berri zehatzik ez dugu, baina, segurutzat, beste horrenbeste izango zen gaitzazkoetan ere. Gainera, kontu izan, zenbait izen aldatu egin dela ordutik hona. Gaur Ojacastron herri bat baino ez da, sasoi haren, aldiz, eskualde oso bat zen, Oia (Oja) errekarren iturburutik Ebroraino bertaraino hedatzen zena. Euskal usutasuna erabateko zen eskualde guzti honetan.

—Noiz uste duzu hasi zela usu-



Juan Bautista Merino Urrutia

tasun hori murrizten?

—Ba... laster. Erromantzea erruz sartu bide zen erromatarren kalzadatik lehenik, eta Santiagorako bidetik gero.

—Noiz galdu zen erabat euskara lurralde hoietan?

—Zail da erantzutea. XV-XVI mendean dirudienek. Aipatu dugun "fazaña" irakurtzen denez, XIII mendean nagusi ziren euskaldunak, baina, hala ere, euskara defenditu beharrean aurkitu ziren.

—Euskara eta Errioxaren arteko harremanak historiako kontu zaharrak baino ez ahal dira, ala etorkizunik ba ahal dute?

—Etorkizuna ikerketan datza, alde batetik. Euskara zein lurraldetan zehar zabaldu zen jakin, toki izenak aztertuz, monastegietako artxiboak berrikusi...

Bestetik, nere asmo bat, Donemiliagan (San Millan) euskara ikastaro bat egitea litzateke.

—Uda unibertsitate gisakoa edo?

—Bai, unibertsitari mailakoa. Eta, udan noski, neguan hotz ikaragarria egiten bait du Donemiliagan.

—Besterik?

—Bilinguismoak ere lehen pausoak urratu behar litzuke. Gaur egun jende mordoxka bat zaletua da euskara eta euskal gaiez. Honetaz zerbaitekin egin nahi duenari bideak erraztu behar zaizkio.

—Azken batez, historiari baga gozkie, Euskal Herri delako zentzu barruan, Errioxa eskualde batua, atxikia ala bazterrarazia ahal da?

—Batua da, bat da, prehistorian barrena batua. Araba, Nafarroa eta Logroñoren artean ez dago geografiazko berezketarik. Mendirik ez dago, eta Ebro hibaia gure lurraldeetan ezer bereziteko baino hestuga da. Tira, eskualde bat baino ez da, eta nomadek ere bazekiten hori. Errioxa ipar aldera begira dugu.

KOLDO OLAZABAL

EUSKAL HERRIKO VII, ARGAZKI LEHIAKETA OINARRIAK

Norentzat: Euskal Herriko zazpi probintzietako batean jaio edo bizi denarentzat.

Era: Zuri beltzean.

Gaia: Edozein.

Neurria: Luze-zabalean 1.200 zm.², ehuneko bosten gorabeherarekin.

Agertzeko era: Ertzik gabe, baina sendotuta. Lan bakoitzaren atzean, argazkiaren izena eta lehiakidearen izen-abizenak eta zuzenbidea adieraziko dira.

Zenbat: Nahi hainbat, baina Euskal Herriko probintzi arteko lehiaketetan erakutsi gabeak eta nazio mailan edo nazio artekoetan saritu gabekoak.

Nora eta nola bidali: Zuzenbide honetara: Foto-Cine-Club Pasajes, Zumalacárregui, 15-bajo, Pasajes (Guipúzcoa). Txukun bilduak eta gastu guztiak bidaltzen dituenaren gain direlarik.

Sariak:

1go. Urrez bordatutako txapela eta 7.000 pezeta.	4garren. Kopa
2garren. Kopa eta 5.000 pezeta.	5garren. Kopa
3garren. Kopa eta 3.000 pezeta.	6garren. Kopa
	7garren. Kopa

Pasaia lehiakideen lanik onenentzat sariak:

1go. Kopa eta 1.000 pezeta.
2garren. Kopa.

Erabakia: Aldatu ezingo da. Erabaki hau le-

hiakide bakoitzari zuzenki adieraziko zaio eta irati eta aldizkarietan agertuko da.

Erakusketa: Erakusketarako gai diren lanak uztailearen 4etik 13 arte Donostia Aurrezki Kutxaren Pasai Antzokian Aretoan azalduko dira.

Zabalduki: Aste egunez, arratsaldeko 7etatik 9etara. Jai egunez, eguerdiko 11etatik ordubatera eta arratsaldeko 6etatik 9etara.

Sari banaketa: Lehen aipatutako aretoan uztailearen 13an, larunbatez, arratsaldeko zazpitan. Berau, jendaurrean izango da, eta Epai mahaikoan irizkiak entzun ondoren elkarrizketa bat sortuko da.

Lanen zerrenda: Lehiakide guztiei bidaliko zaie.

Lanen itzulketak: Erakusketa amaitu eta, lanak jaso ziren era berean bildurik, itzuliko dira hamabost egunen barruan.

Lanen jabe: Eratzaileak, lehen hiru sariak irabazten dituzten lanen jabe egingo dira.

Oharrak:

—Eratzaileek bere erruz ez diren hondamenetan ez dute erantzukizunik izango.

—Hemen aipatzen ez den arazoren bat sortuko balitz, eratzaileek erabakiko lukete; erabaki hau ontzat eman beharko da.

—Lehiaketa honetara agertzeak, bertan jarritako oinarriak onartzen direla esan nahi du.

MITXELENA

ORDULARI ETA BITXITEGIA

Del honi jarraituz bazetoz zure erlojua KANARIAS bertan balio merkeago erosiko duzu

Matxin Arzu, 1

ONDARRABI

ZURETZAT

Lasarte - Usurbilgo

Ikastolatik

AMA

HIZKUNTZA

Mundu honetan geure hizkuntza zabaldu behar dugula erakutsiko diegu Euskal Herriko erdaldunei.

Orain arte guk erderaz hitzein dugula Euskal Herrian, asmo berri bat hartu dugula ikastolaren artian.

ten saia gaitezen ikastolaren partetik.

Laugarren urtekoa

Euskal Herrian euskera baino erdera gehigo aitzia, guk ez dugu nahi geure euskera Euskal Herrian galtzia.

Bertso bat bota behar dizuet gela hontako denoei, gaur lehenik esango dizuet arratsaldeon lagunei.

Danan ondoren jostaketara irteten gara gelatik. Kopet iluna jartzen digula ez arreta jartzeagatik.

Bukatzea noa nere lagunak. Usurbilko ikastolatik maixua poz-



NOR GERA GU?

Nor gera gu? Zertarako gaude mundu honetan gu?

Hauak eta horrelako galderak, ez ahal dizkiezue egiten zeuren buruei?

Honelako galderak ia ia erantzunik gabeak.

Gu gizonak gerala denok dakigu.

Lehen, antziña, ximu antzeko abere batzuk zirakeen gure aurrekoak. Baina gizaldiz gizaldi eboluzionatzen joan gera eta gizonak izatera ailegatu gera, lehen ximu antzekoak giñenok.

Baina gizonak gizon denetik orain gauden urteraino ailegatu artean, gauza asko asmatu ditu eta asko eta asko aurreratu du. Gauza asko asmatu ditu eta asko onerako izango dira.

Baina badira gauza batzuk kalterako asmatu dituenak. Adibidez: bonba atomikak kalte besterik ez du egiten. Lurra oso polita da. Bere mendi eta errekatxoak liluragarriak dira. Baina gu gera mundu hau itxusitzen degunok, hitz itxusiak esanaz, gauza txarrak erabiliak, burrukan eginaz eta abar.

Eta pentsatu behar degu gu bakarrik ez gaudela mundu hontan: gure artean ditugun landare eta aberetxoak ere bizidunak dira!

Saia gaitezen ba, saia, gure lur hau ez itxusitzen. Itxusitzen badugu guretzat bait da kalte.

Saia gaitezen, ba, saia. Arantxa Bengoetxea Bosgarren urtekoa

ILARGIA

Nere aitona xaharra, ilunabarri begira dago. Gaua da. Eta aizeak gogor jotzen du. Nere aitona, gauero bezela, ohetik jeiki eta leiho zabalean egoten da, ilargiarekin hitzegiten.

Gauero berari gertatutako gauza guztiak bere ilargi politari esaten dizkio. Nere aitona ohitura hori du. Beste aitonek beren ohiturak dituzte. Baina ez dut uste beste aitona batek horrelako ohitura politik eukiko duenik.

Orain esaten dio: gaur ondo ibili dala eta bere umeari ipui polit bat kontatu diola. Pixka bat mugitu da, eta han ikusi du, nila kukuak berari bere begi handiarekin argia ematen dion. Ilargiak, izarrak ekarri dizkio aitona argi gehiago eman dation.

Nere aitona pozi gelditu da. Zergatik? Badaki ilargiak asko maite duela eta bere gogo handienarekin zerura muxu handi bat bota du. Muxu hori zerura iritxi da. Eta ilargiak bere aurpegian hartu duenean, bere barrura pentsamentua ekarri dio. Bihotza alaitu dio. Nere aitona pozik gelditu da.



Eta pentsatu du, bere ilargia betiko betiko utzi baino lehenago, gauero ilargia ikusten egongo dala. Eta bera hil baino lehenago, hantxe egoten zan bere ilargiarekin. Atzo hil zan.

Eta orain, ni ere, beti ilunabarra etortzen danean, leihoan egoten naiz, nere aitona gogoratuaz. Eta nere aitona egiten zuan bezela, orain nik hitzegiten dut ilargiarekin.

Laugarren urtekoa

Landeberri Ikastola

lehenengo orrialdetik dator)

zuela uste dut hori egiteko dirua biltzerakoan.

—Bai, noski. Baina Estatuak, diruetxeek, lantegiek eta euskaltzale guztiak lagunduko digutela uste dugu. Diruarena erraz konpontzen da borondate ona dagoenean. Beste gehiagok ere sortu du dirua nonbaitetik. Guk ere aterako dugula uste dugu.

—Pozik al daude ikastolan umeak eta gurasoak?

—Hala dirudi. Gero eta haur gehiago sartzen da. Oso banakak dira, berriz, aldegiten dutenak. "Atzeratuen" ikastetxera joan behar duen bat, herriz aldatu den bat, euskaraz ikasketak ezin egin dituen bat... Beti izaten da ikastolako hezietatik onartzen ez duen gurasoren bat edo beste ere. Baina gehien gehienak oso pozik daudela uste dugu. Hau hutsean edo dohan izango balitz!

—Berriro ere zorioneko dirua aterata da.

—Bai, buruhauste latzak ematen dizkigu. Datorren urtetik espero dugu Estatuaren diru-laguntza, baina bien bitartean gerriak ikusi behar. Beti eskean ibili behar. Beti zurkerian. Ez gara gurasoei gehiegi eskatzen ausartzen. Irakasleei ere ez genieke gutxiegi ordaindu nahi. Bada nahiko lan. Halere ez dugu itxaropen galdurik datorren ikastororako.

—Zer iritzi duzue batzordeko ikastolan ematen den hezietatik eta irakaskintzaz?

—Andereño eta maixu egokien eskutian daudela gure haurrak uste dugu. Nortasun eta askatasun haundiko haurrak datozela iruditzen zaigu. Haur bakoitzari bere ahalmenak esnatzen, lantzen eta osatzen laguntzen zaiolakoan gau-

de. Irakatsi ere ondo egiten zaie Arlo honetan ere zailtasun bereziak dira ikastolatan. Eskarmenturik gabeko esperientzi berri bat da. Askatasun giroan irakatsi nahi da. Bi hizkuntzetako haurrak dira. Euskerazko eskola-liburu aukera haundiegirik ere ez da. Baina gure haurrek, ez dugu uste, inongo lotsarik dutenik jakite aldetik. Beste edozein eskoletakoren tamainan nonahi azalduko direla uste dugu.

—Zer moduz moldatzen dira euskaraz?

—Batzuk oso ondo. Baina beste asko nahiko gaizki. Erdal giroz inguraturik daude gure haurrak. Zenbait gurasok ez daki euskararik. Ikastolas bakarrik entzuten dute euskara honelakoan haurrak. Kalea, irratia, telebista, irakur-gaiak... dena erdaraz dute gure haurrek. Ez da erraz euskarari eusten. Euskaraz atzera daudenean zerbait egin beharko litzateke. baina ez dugu era haundiegirik. Hori eta beste gauza asko gogoan edukirik Haurtzaindegia ipini dute Usurbilen. Hiru urte baino zaharragorik ez dugu ikastolan hartzen euskararik ez badaki. Hala eta guztiz ere ikasketarik ezin badu jarraitu euskararik ez dakielako, hobe duela haurra ikastolatik aterata esaten diogu gurasoari.

—Ezagunak dira Lasarteko dantzari taldeak. Noiz gertutzen dira jaialdietarako?

—Ikastolako orduetatik kanpo egin ohi da beste zenbait gauza ere. Badaude euskaraz ikasi nahi dutenentzat astean ordu batzuk. Baina hori haundientzat da. Haurrentzat, dantzak, musika, txixtuta eta abar daude. Jaialdi asko egin dute Lasarteko haurrek urtearen buruan, han eta hemen. Badituzte dantza-sariketa batzuk ere irabaziz.

—Harreman onak al dituzue batzordeak, gurasoek eta irakasleek?

—Askok hazi da ikastola eta ez daiteke garai bateko familia giroa izan. Ez dugu elkarren artean arazo berezirik. Larehun eta gehiago haurren gurasoak biltzea ere ez da batere erraza. Baina badiutuzte gurasoek beren irakasleekin harremanak eta bilerak. Agian taldeka eta gelaka oraindik lan gehiago egin daiteke. Haurren hezietatik jabetuz joan behar dute gurasoek. Bestela bi mundu oso desberdin bizi beharko dituzte haurrak,

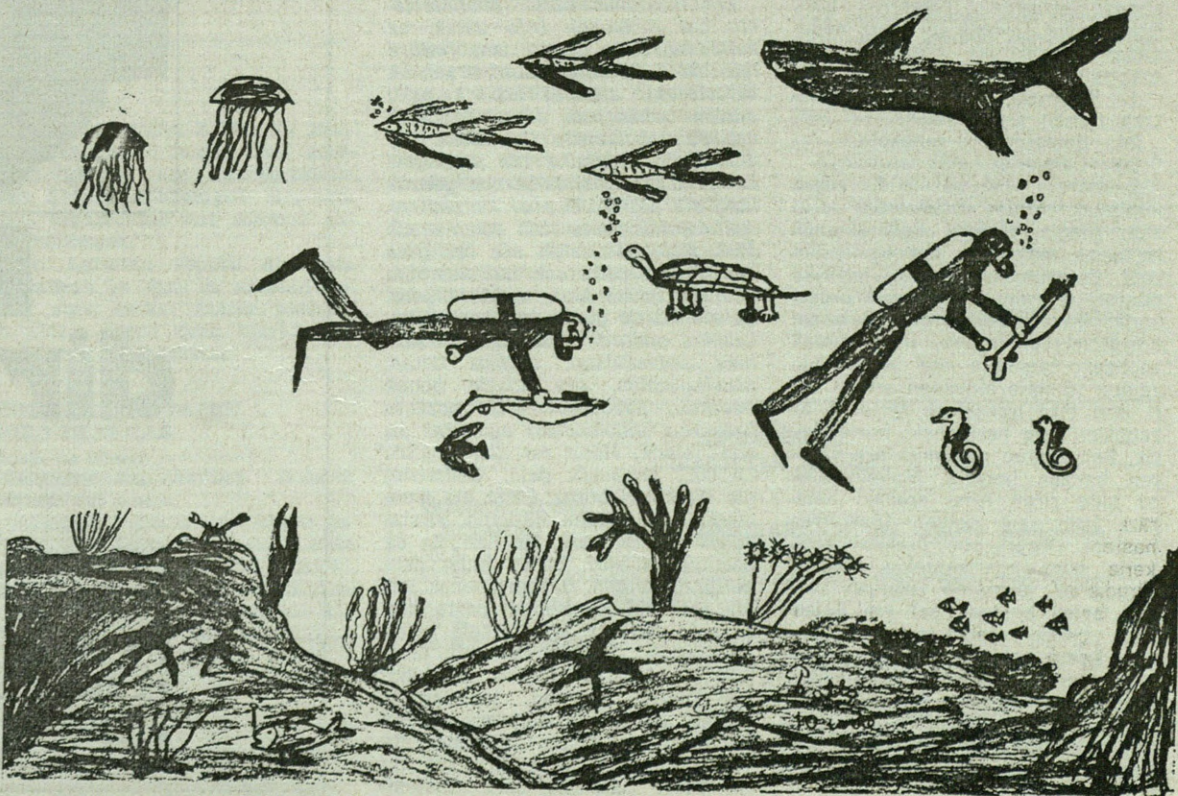
ikastolan eta etxean. Denok gaude lanpeturik. Hogeita lau ordu dituzte egunak, baina nola-hala denbora piska bat hartu beharrean gaude gurasoen hezierarako. Badu "Landaberri" ikastolak bere aldiakaria ere. Harremanak izateko bidea da hori ere.

—Oo—

Alai eta itsaropentsu ikusi du gu LANDABERRI ikastolaren batzordea. Lagunarte jatorrean aztertzen dituzte eskuarteko lanak. Lehendik erabakirik zeuzkaten bilera hartako gorabeherak eta elkarriketen ondoan, basoerdiak hartzen joan gara denok.

Festa ondoan, Uztailaren 14ean,

ERRIALDE



beasain

OMENALDIA

Ekainaren 16-an, omenaldi bat egin zaio Lasalletar Anaiadiko Basilio anaiari. Omenaldi hau, Beasainen egitea bidezkoa zen noski «pralle» jator hau hainbat urtez Beasaingo Ikastetxean Irakasle eta Zuzendari izana denez eta aurtun osteraren haren jarraitzen duenez. 1936-az aurretik, 9 urtez eta ondoren beste 9-az aritua delarik (gure herrian) osteraren haren dago aurtun. Garai desberdinetan eta giro desberdinetan aritua dugu noski. Lehen aldiari, Bruño argitaldariak Aritmetikak euskaraz argitaratu eta Irakasten hasi ziren garaian. Bigarren aldiari, Kristau Irakasle bera ere, euskaraz erakusteko nahiko oztorekin eta Ikastetxe berria nondik egingo! Azkenaldian beste arnasaldi berri batetan.

Lerro hauen bidez Zorionak eta urte askotan osasuntsu bezain langile jarraitzea opa diogu Basilio Anai Irakasleari. Meza, abesti, dantza, bazkari, kirol eta abarrez osaturiko egitama osatu zen. Irakasle izanaz ugari bildu ziren, nahiz eta denek ez heldu dirudienek.

ARRIARANGO JAIK

San Pedro egunez ospatu ohi dituztenek, aurtun ere mereziko du noski joan-etorri bat egitea. Egita-mauren berriak oraindik ez dugun arren (hau idaztean), honez gero ez da lo egonen gazteria eta haizkol-joko, erromeria, jaialdiren bat, txistuarien saioak eta gainontzeko ospakizunak prestatuak dirateke noski. Hala bedi eta jendeak ez beza ahanzt Arriaranga joateko eguna. Gaur baino erraztasun gutxiagorenean joan ohi zen beasaindarririk oinez eta arratsalderako jate-na zeramatelarik! Ez ahal gara behintzat urrutietako bazterren bat suspertu nahirik ibiliko, herriko haurto jator batez ahazturik!

URA

Ekainaren erdi aldeko egunotan hasi bide da lanean hirugarren ur depositua (Makinetezko urak biltzen dituen) eta ea bada aurtengo uda aurrekoak baino oparoago igarotzen dugun uraren aldetik. Oraindiano bi lekutatik zedukan Beasainek ura: bata Zazpi-iturrietatik heldurik Letemendipean bildutakoa eta bestea Aia-iturrietatik heldurik Basaburu ingurumarian bildurikoa. Horra hirugarrena Makinetezko urak bildurik Loinaz gainetik banatzen. Halere eta luzarora gabe, gehiegirik ez dugu noski izan herriak daraman hazkundeak jarraitzen badu.

IKASTOLA BATERATUEN GURASO BATZARREA

Ekainaren 18-ko ilunabarrean ospatu zen Usurbe zinean, Idiazabal, Segura, Zegama, Lazkao eta Beasaingo Ikastola Bateratuko Irakasleen Guraso-Batzarrea. Batzarre hori, Bateratzaile Taldeak (bi joera nagusietakoez osatua) prestatu zuen eta egitama hau zen:

- 1.—Bateratze Oinarrien Baiezta-tea (lehen argitaratuak).
- 2n.—Batzordeburu autaketa.
- 3n.—Gale-erantzunak.

Batzarrea 450 bat bildu ziren. Hasterako ordea behaztopa sortu zen. Alegia, Goiherri Ballarako 69 irakaslek maxiaketa bat egina ziotela Batasun Oinarritzat jarririko puntuei eta ea heurtetako 4 ordezkari irakur zezaketean Batzarre horretan. Lehen ere, iritzi motak azaltzeko denbora eta lekua izan zelarik (Ballara aldekoen artean beti izan dira irakasleak tartean) ez zegoen une hari noski horrelakorik, Batzarren egitama ere haus-tan baitzen horrela. Mahainekoek ez bide ziren iritzi erabaki bate-tara hain une estuan (Batzarrea hastera zihonoa une berean) azpi-keria hura agertzearekin (batzuk dirudienek jakinaren gainean zeuden baina besteak ez) eta Batzar-rak berak erabakitzeotan utzi zen. Beste behin eztabaida eta lis-keria sortua zen noski eta jendea bi iritzitan berehala banaturik eta giroa iluntzen ziholarik, une har-tan irakurtzea nahi zen ala ez gal-degin zen eta alde handirik gabe baiezkoak garaila.

Berehala sartu ziren 4 ordezkariak eta izan zen gurasorik (arra-zoririk handienek noski) han Batzar-tutakoan muga barrukoan izenean ez zetozenek, ez uztea zegokiela zioenik. Berehala ito zen ordea eta horrela irakurri (eta nahi zutena komentatu) zuen irakurleak bere txostena. Tartean bazen Ikastola ez den Patronato batetako irakaslea ere eta Ikastolakoak ere, ez ziren han bilduei zegokienez irakasleak.

Horrela bada jaunak, bukatu zen irakurketa hori eta bi taldetxok be-ro-bero txaloturik, gainontzekoak lehen baino okerrago nahiz beroago gelditurik jarraitu zuen Batzarreak. Zer esanik ez noski, Bateratzeko Oinarri puntuen aurka mintzatu zi-rela oinarizkoen diren gaietan.

Dena den, mahainetik galdera zorrotza jaulki zen. Bateratzeko Oinarri puntuak onartzen ziren ala ez zegoen Batasunik. Une hartan, ia denak baiezta zituzten zutiturik Batasun Oinarriak, beraz aurretik irakurria hankaz gora bota zuten eta Oinarriak finkatu ziren hitzez behintzat.

Ondoren 16 gaien artean 12 autatu ziren Batzordebururako. Lan luzea izan zen, nola autarki ema-tea hala kontaketa egitea. Gaueko hamabiak hoge gutxitan jakin zen Batzordeburua nortzuk osatuko zu-ten. 650 bat autarki bildu zen (2 ordezkoi izenpetuak onartzen ziren) eta era honetan geratu zen bada lehiaketa:

	autarki- rekin
1.n Patxi Berasategi	635
2.n Joan Lasa	630
3.n Joxakin Lasa	628
4.n Ixabel Olano	624
5.n Luis Lasuen	623
6.n Manolo Dorronsoro	619
7.n Diego Gurutzaga	613
8.n Joxe M. ^a Soroa	586
9.n Itziar Elozegi	396
10.n Julian Urteaga	389
11.n Joxe Bikuña	377
12.n Joxe Gastesi	338
13.n Santiago Agirre	332
14.n Juan Inazio Oiarbide	310
15.n Isidoro Perez	290
16.n Arantza Iturbe	277

Beraz, lehen hamabiak osatuko dute Batzordeburua. Azkenean ez zen galderarik egin.

MURUMENDI

laskao

BAILARA IKASTOLARI BURUZ

Aspaldion, gora-behera frango ikusi dugu aipaturiko arazo honi buruz. Mila solas, mila izkribu, mila harreman-nahi... Horietan batzu, giza eta politika zentzu jatorrez be-teak; beste batzu, ez hainbeste.

Izen ezagunik gabeko orri batek, esate batetarako, ez zuen bada sa-latzen ageri-agerian bailara mailan eta Ikastolari buruz lanean gogor zebilen jende askoz, ez dakit zein asmo bihurritz (marxismoa eta nik dakita zer?) zebilela? Nori egin na-hi diote jokoa horrelako idazkiek? Sinetsi ezina; baina begi aurrean izan duguna. Horrelakorik!

Eta Ikastolari buruz imajina ja-kin bat genuenok (eta ustez, ez hain hertsia; dena den, «Gure Ikastola» liburuan autore askok baiestatua), ateraldi bitxirik asko entzun behar izan dugu. Zer nahi ote dugu azkenean Ikastolaz?

Nonbait, polemika eta propagan-da giroa ez izaki hoberena gauzak hotz eta argi ikusi ahal izateko.

Eta nahastekatu izan diren arazo pertsonal-pertsonalek ere (ez gara bada karta pribatuak haizatzearaino heldu?), gauza bera agertu digute. Halere, ez da guztia berokeria izan. Lekuko, ondoren dakarkigun izkribu hau; patxadatsua, zentzuz betea, giza-legezalea, eta, idazle honek bederen, Ekainaren 18ko bozketa beroaren ondo-ondoko egunetan ja-soa delarik. Hona zer dioten: «SA-LATUZ.. Nornahik daki, Goiherri, eta Ikastolari buruz, joera eta ikus-modu desberdinak ditugula. «Bata-suna» eginda gero ere, bai. Ez da harritzekoa hori. Baina, indar des-berdinen artean, desberdinenak izan-ik ere, ekintza berean parte har-tu nahi denean, joko-erregla batzu errespetatu beharra nornahik ikus-ten du. Eta eskuartearen darabilki-gun arazo honetan, joko-erregla horiek ez dira errespetatu, askoz gutxiago ere. Arazo pertsonal eta joko zikin askoren usaina zabaldu da. Esate baterako, Joxe Gastesi-

ren kontra zabaldu direnak; aita Maurorengandik hasi eta beste as-koren artean (beren izena estali nahi izan dutenak hauek). Joxe Gastesi jainkotu nahi gabe, esan beharra dago, eta dudarik gabe, Goiherriko Ikastolen alde, inor gu-txi izan dela bera hainbat aha-le-gindu dena, eta zuzen jokatu. Be-stalde, Joxe Gastesi kondenatzean, Bailara mailako ekintza kondenatu nahi izan da. Hau kondenatu nahi dutenak, bila ibili dira non jo. Lerro hauekin iritzi bat gogortu nahi ge-nuke eta ekintzabide bat: Goiherri mailan Ikastolak izan duena, eta denbora berean, eta ahal den neu-rrian, gizon baten eta askoren izen ona salbatu».

Dena den, eta beroaldiak bero-aldi, Ekainaren 18ko bozketa-ten fruitua ikusirik, gurasoen artean zentzu ona nagusitu dela esan ge-nezake, eta zentzu politiko jatorra. Azkenean! Zorionak!!!

Halatan, Goiherri Bailarako Ika-stola Kooperatibaren lehen Junta Rektarak (bozketa horretan hauta-tuak) baduke erantzukizunik aski. Horrenbeste kostaturiko «haurtxoa» ongi eta aha-gegin guztiz zaintzeak merezi du. Alimo, bera,, «Hamabi-kote» horri: Julian Urteaga, Joxe Bikuña, Diego Gurrutxaga, Joxe M.^a Soroa, Itziar Elozegi, Isabel Olano, Juan Lasa, Joxe Joakin Lasa, Joxe Gastesi, Manuel Dorronsoro, Koldo Lasuen eta Patxi Berasategi.

METAL ITTURRI

bergara

Berandu ez bada ere gure erri ontako jai edo pestaburuez iritzi bat ematera beartuak gaude.

Eguraldi onak izan ditugu, Lo-rentxo jaunak oraingo ontan ber-garrak gogoan euki ditu, eta onek egin du jendetza Ikaragarria alder-di guztietan izatea; edaritegi, jolas leku, pelota tokia t.a. ezparrak ga-be, sakelak ondo astunduak ate-rako ziran.

Ainbeste jendetza artzeko edo ekartzeko, beribillak bear, eta ez arentzat ez onentzat tokirik; eske-rrak Barrenkale, beko plaza eta Bidakruzeta, jendearentzako z a i egon zirela; beste batean geiago, alperrik ez bada ere, deadar egiten degu Ortuibarren zear dauden te-legrafoko zutikoak noiz aldatu bear dituen bide ertzerak; sari bat jarri bear luteke leenengoa lurreratzan duan traillerrari.

Udaletxeko gela nagusian, Sellu eta Diruen erakusketa. Guztien go-gozkoa izan zala ezan bear eta gauza bat agertu zala bereziki; era-kusketa onek badituela Bergara ontan bere lagunak.

Erakusketa garrantzitsua eta po-lita. Diru zaarrak eta berriak, Ira-la, Paraguay aldean agintari edo gobernadore zaneakoak, Euzkadiko-ak, Oñatiko Unibersitatea azaltzen zuela; beste diru talde bat gaur eguneko ainbeste buruaste ema-ten digun erabakiakin, au da, di-ruak «devaluación» izaten zuenean, bere balioa galtzen zuenean, zati txiki edo aundiago kentzen zizkie-ten txanponak, gauza benetan po-lita ta sellueri dagokionez, beste orrenbeste esanbear; bazan sellu bat 80.500 peza balio zuana.

Eskerrak bereziki, ASOCIACION FILATELICA Y NUMISMATICA GUIPUZCOANARI. GIPIZKOAKO AU-RRETIZKI KUTXARI.

Larunbat arratsaldean umeen jaia izan zan Beko Plazan. Ez genuan uste ainbeste ume zaniak gure erri ontan.

Musika, bizikleta lasterketa eta beste jai guztiak ondo izan ziran; gurti apañen irudiak, beste urtetan baino gutxiago agertu ziran eta ori, aurtengo sariak aurreko urteetan baino obeak zirelarik.

Illaren 9an HAURREN EUSKAL JAIA. Emen izan genituan inguru guziko umeak. Gasteiztik iru talde, Eskoriatza, Aratzabaleta, Arrasate (bi talde), Oiñati, Azkoitia, Elgeta, Eibar, Osintxu, Ondarru (bi talde), Motriku eta Soraluze.

Goizeko 10,30etan San Pedro eleiza nagusian, Herri Meza 11,30-tan aur guztien kalejira.

Ondoren taldeak zabaldu zira-erri guzia alaituz bere txistu eta doñuekin.

Arratsaldeko 5,30etan dantzari guztien saioa «lantxo onekin:

NESKAK

Arku dantza

Zinta dantza

MUTILLAK

Agurra

Txankarrankua

Bukaeran txistulari guztiak alkar-turik, entzun genduan

ALBORADA DE SEGURA

GERNIKAKO ARBOLA

AGUR JAUNAK

beren zuzendari, BONIFACIO LAS-CURAIN jauna zutela. Doñu auk airean ziran bitartean, txistulari trebe eta maite oni, oroigarri bat eskaini zitzaion, bere urteetako la-nak biotzez eskertuaz.

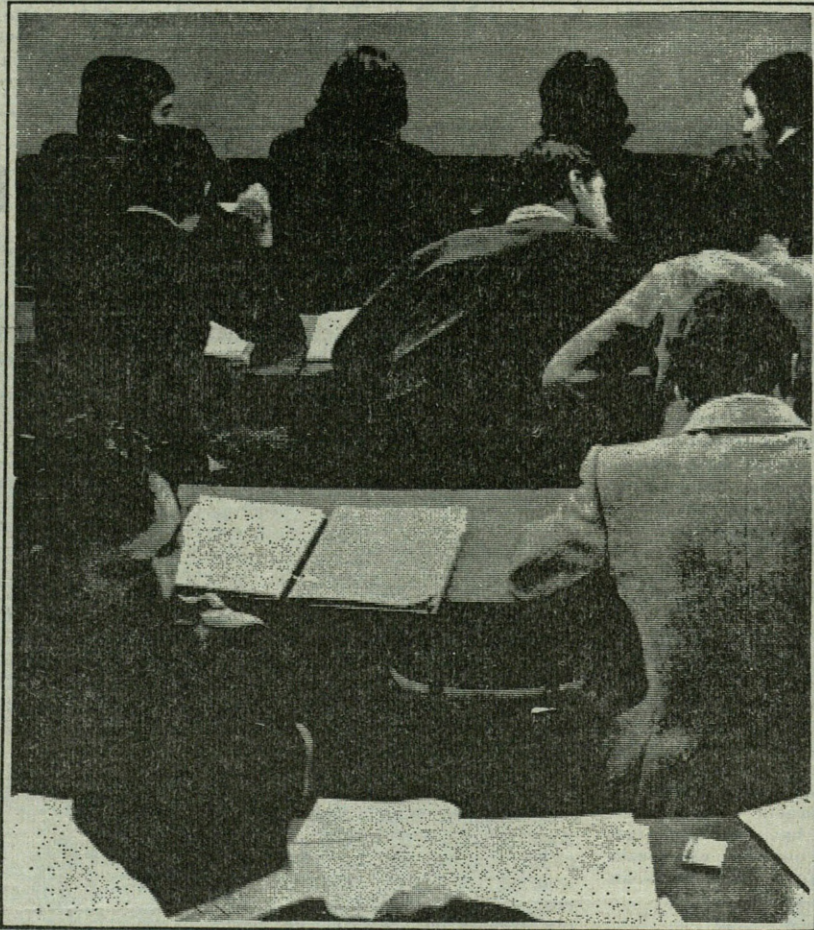
Dantza auk Ikastolako futbol ze-laiaren egiteko ziren baiñan euria-gaitik pelota tokian egin zan.

Itxusi xamarra iduritu zitzaigun Bergarako dantzari taldeak eram- zuan ikurriña «BERGARA SIEMPRE LEAL A LA CORONA REAL».

Oraindik beintzat, ez degu Mo-narkiarik.

MENDIKOI

Bigarren mailatik asi eta Goi mailako eta Tekniko estudiantarako



Ikasteko diru laguntza

Sarritan estudiantzeko gai izanik, dirurik ez dutelako, estudioak baztertera beartuak egon oi dira irakasleak.

Orreialakorik gerta ez dadin, CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA etxeak IKASTEKO DIRU LAGUNTZA antolatatu du.

Orreiala, beraz, kurso bakoitzarako bear

duen diruaren prestamena egingo zaio. Karrera bukatu eta urte betetara asiko da ordaintzen. Binbitartean, estudio lanak lasai egin aal izango ditu.

Batu alderdi onik IKASTEKO DIRU LAGUNTZA onek. Interesak ere txikiak baitira.

Bear duzun xeetasunez gauzak jakin nai baduzu, jo ezazu gure 91 ofizinen batetara.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA



eibar

Xilgarren MEMORIAL PELI ALDABAL

XXgarren gizaldian miraririk ez dala sortu diote batzuek. Ziur naiz ala uste dutenak, Peli Aldababal jaunaren azkenai edo testamentuaz ez dutela inoiz agiririk jaso. Au da, euskeraz ongien idazten eta irakurtzen zekian umeari sari bezela utzi zizkion 10.000 pezetak zertan bihurtu diran ezagutu ezkerok ez lukete ala itzegingo. Aurtengorari begiratuta bakarrik, Xilgarrenez Arraten ospatu dan sariketa ontan 50.000 pezeta baino gelago eman bait dira sarietan, utzi zuana bost bider.

Zorionez, ez dira izan eariak bakarrik amabi urte auetan ugaltu diranak. Leengo sariketan izan zan ume talde txikia multzo aundi bihurtu da. 1974 urtean, Euskalerri guziko txokoetatik etorritako 200en bat ume izan dira erakutsi digutenak zein ederki dakiten euskeraz irakurtzen eta idazten. Zazpi urteko txikitxoetatik amalau urteraino neska mutil azkarrak.

Jaialdiaren programa betikoa izan zan gutxi gora beera. Leengo, amarrak eta erdietan, Peli Aldababal zanaren arimaren alde meza, gero sariketa, eta epaileen erabakia entzun ondoren sarien banaketa.

Umeak -lanean ari ziran bitartean, eta oiturrari jarraituaz, Kezka dantzari taldeak dantza saio bat eman zuan Arrateko zelaian.

Sariketa moldatzeko eran ez zan alde aundirik izan. Bi mailatan banatu zituzten umeak, zazpi urtekoa ezin amalaukoarekin berdinkatu, ta txikiak Tiro Pichon-go jangela bietan gelditu ziran, nagusiak berea Merzedarien etxe azpian egiten zuten era berean.

Txikien mailarako aukeratutako lanak (txikiak zazpitik amaikarainokoak ziran) auek izan ziran: diketaketa labor bat, galdera batzuei erantzuna eman, irakurri zitzaizen ipui bat bakoitzak bere erara idatzi eta aurrez emandako itz batzuei aurkakoa eman (zuria-beltza, zorrotz-amuts...).

Nagusiek berriz, esaera batzuk osatzea eta emandako gai bati buruz idazlan bat egitea izan zuten eginkizun bezela. Ala esanda dirudien baino askoz zailagoa izan zan nagusien lana. Txikiena baino "zerbait zailagoa".

Agindutakoa bukatu zutenean umeak eta epaileak Tiro Pichon-go areto baten batu ziran lanak zuzendu eta azken iritzia emateko. Sariketa ontan bakar bat aukeratu bear da leen sari, bigarren, irugarrenaren... sariaren irabazle izateko ta orregaitik buruauste aundiak izan zituzten epaileek sari bakoitzerako bakar ori aurkitzeko orduan.

Atzenez, entzuleen itxaro biziaren erdian sariak banatu ziran; Jose M.^a Setien gotzai laguntzaile jauna izan zan eman zituana.

Irabazleak auek izan ziran: Nagusien taldean:

- 1.^o Itziar Beldarrain. Bilbo 12 urte
- 2.^o M.^a Lourdes Peñalba. Elgoibar 12 urte
- 3.^o Rafael Picatoste. Tolosa 13 urte
- 4.^o Aintzane Bolinaga. Legazpi 11 urte
- 5.^o Andoni Campos. Bilbo 12 urte
- 6.^o M.^a Lourdes Urze-lai. Legazpi 12 urte
- 7.^o Mertxe Ansola. Markina 12 urte
- 8.^o Blas Sololuze. Markina 14 urte
- 9.^o Miren Karmele Agirreazkuenaga. Bilbo 11 urte
- 10.^o Jose Eguzkiza. Arrazola 14 urte

Txikien taldean:

- 1.^o Irune Erkiaga. Markina 10 urte
- 2.^o Ibone Azpiazu. Markina 10 urte
- 3.^o Ibon Picatoste. Gasteiz 7 urte
- 4.^o Miren Bego Zuburre. Gasteiz 10 urte
- 5.^o Izaskun Biteri. Markina 10 urte
- 6.^o Elena Arregi. Gasteiz 10 urte
- 7.^o Irautzu Iriondo. Gasteiz 10 urte
- 8.^o Amaia Etxebarria. Markina 10 urte

9.^o Juan Jose Alberdi. Markina 8 urte

10.^o Julen Olabe. Eibar 7 urte

Bada txapelketa ontan, ainbat jende ematen duan laguntzagaitik zoriondua izan bear lukeanik. Ala ere, oso luzea izango litzateke bakoitzaren izena emen ipintzea, orregaitik, beste guzien artetik bereziki aipatzea merezi duten biren izenak jarriko ditut. Izen auek Andoni Idoiaga eta Julene Azpeitia dira. Idoiaga jaunak, zuzendari bezela, lan aundia egin du sariketa oni indar ematen eta jaialdia ontolatzten. Beste alde batetik, Julene Azpeitia andreak, naiz urte asko izan, inoiz ere ez du bere laguntzarik ukatu eta urtero txapelketa asi zanetik bere iritziak ematera etorri da Arratera.

Bi auek txalo bero baten jabe dira, baina ixilean lan egin dutenak ere txalotuak izatea merezi dute; baita ume guztiak ere. Eta, jakiña, txalorik beroena, Peli Aldababal izan zanarentzat.

elizondo

NAFAR IZKUNTZAREN EGUNA

Ekainaren hamaseian "Nafar Izkuntzaren Eguna" ospatu dugu Elizondan. Egun gogoangarria igaroa dugu nafartar euskaltzaleen artean eta Nafarroako Ikastoletako aurrekin, denok elkartasun zoragarrian nafartarren egiazko mintzaira goretsi dugularik. Nafarroako Diputazioko "Institución Príncipe de Viana" antolatutako besta honek oroitzapen eder bat utzi dauku geere bihotzetan. Bestaren xehetasunak hemen:

Goizeko hamaiketan Herri-Meza. Elizkizun zoragarria, euskarazko eliz kantak Ikastoletako haurren ahoetan bihotza ukitzen zuten. Meza ondoan, Txistulari taldeak, Nafarroako Ikastoletako haur guztiak beren guraso eta andereñoekin eta hainbeste nafartar euskaltzale, denak herriko plazan bildurik euskarari gorasarra egin beharrez. Mintzatu ziren Julio Iturralde Balleko alkate yauna eta Diputazioko Alduna eta Izeta eta Aierbe jaunak. Hiru izlariek denei Ongi-Etorria emanik Nafar Izkuntzaren Egunaren sustraiak ongi aztertutik euskara goraiatu zuten. Ondotik Mutil-Dantza eder bat. Gero "Iriarte" pilota lekuan bestari jarraituaz Ikastoletako Dantzari-Txiki Taldeak ari izanak dira, hoiaren artean Iruneakoak, Atsu eta Zintuenigoko dantzariak ere, gatzetxo hok zoragarritzko dantzaldia eginik. Arratsaldean berriz ere "Iriarte" frontoian eta bazkal aintzinean bezala Jose Anjel Irigarai bestaren zuzendari zelarik. Oraingoan kantariak, bertsolariak eta dantzariak ere baina ez txikiak, arratsaldeko ekiñaldi hontan haundiak ari izanak dira. Hoiaren artean Etxarri Lekunberriko kantari famatua eta gure herriko bertsolaria Klemente. Gure kobleriak bestari buruz lau bertso bota zituen. Hemen lauetakoa bat:

Pozez nago Elizondan hainbeste euskaldun ikusita, euskerari jarraitzen zaio berak ala merezita, gure hizkuntzan bizi gerade gurasoei ikasita, **BESTE MUNDURA JOAN BEHAR** [DEGU]

EUSKERA BIZIRIK UTZITA.

Azkenik mutil-dantza eder bat eta ondotik eta festa bururatzeko, denak zutik eta debozio haundia-ekin Gernikako Arbola eta Agur Jaunak kantatu genduen txistulari taldeek lagundurik. Gero gazte jendeak beren bozkarioa erakutsi zuen txistu soñuan jauzika eta dantzan.

Egun zoragarria izan da. Zorionak Nafarroako Diputazioko "Institución Príncipe de Viana"ri eta gure goresmen bizienak Ikastoletako haurrei eta beren andereñoiei. Eta nafartar euskaltzale zintzo guziei Baztan aldetik millaka goraintzi.

BAZTANDARREN BILTZARREA

Aurten "Baztandarren Biltzarraren" eguna Uztailaren 21ean ospatu beharra da Elizondan. Aurtengoarekin hamargarrena da eta

bertzetan bezala jai hau gisa be-
rean moldatu beharra da.

Goizean Herri-Meza. Gero karriketan ibilaldia, Baztango herrietako gazteria beren orga edo karrozekin, txistulariak, dantzariak eta abar. Bazkaria. Mutil-Dantzak, Kantariak eta hori bai, umore ona denetan eta zazpi lurraldetako euskaldunak elkarturik anaien arteko lokarri hoiek behin ere urra ez daitezen. Uztailaren 21ean Baztandarren Biltzarra Elizondan.

Eta orai gauzak gerta daitezela guk nahi bezala.

MARIANO IZETA

areatza

DANTZA TALDE BARRIA

Ile batetik onantz, Arratiko gazteak dantza talde barri bat prestatzen ari dira, Meñika Usansolotarra zuzendari dala.

Askok jakingo dozuen bezala, Meñika Galdakaoko "Andra-Mari" taldeko dantzari bikaiñenetariko izan da, baina ezkondu eta gero Arratiarantz etorri jaku biziten eta barruan daroan dantza zaletasun ori eskaiñi nai dausku arratiarroi.

Arratiko gazteak emen daukazue zeuron euskalduntasuna elduteko era bat.

Nik entzun dodanetik, dantza talde onetan, Arratiko gazte guztiak ateak zabalik daukiez eta saio orduak eta egunak oneik dira: martitzen eta barikueta zazpi l'erdietan. Tokia Areatzakako Sakramentuetan.

ABESTI TXAPELKETA

Ekainaren 9an goizeko amaiketean, Areatzan "Arratiko Umeen Vgarren Abesti Txapelketa" izan zan. Jai au askok jakingo dozuen legez, Arteako fraileek antolatuta dago.

Beste urte batzuetan legez, aurtent be an izan genituan ainbeste umetxo euren abestiakaz, eta baita gure Oihartzunak eta Lupe bermotarra ere.

Aurten aurrerakuntza aundia ikusi genuan, izan ere amabi abestietatik amar euskeraz abestuak izan ziran. Irabazlea mutiko bat izan zan abots oso bikain bategaz, baina bere ostean geratu ziranak ere ez ziran makalak izan. Uste dot urte batzuk barru Oihartzunak taldeari nork jarraitu badogula.

Arteako Ikastetxeko abesbatza be ikusi genuan eta leenengoz izateko oso ondo abestu ebela esan bearra dago.

Nire ustez, utsune bat egon zan, aurkezleak erderaz bakarrik ekiela eta utsune au beste urte batzuetarako konpondu egin bear da. Zorionak antolatzaileei.

AREATZATARRA

herrera

AIPAMENA

Joan den asteko Z. Argian Buenabistako festen berri eman genizuen; ahaztu ere Intxaurrondo-koak ahaztu zitzaizkigun eta, egia esan, aipamentxo bat merezia zuten honokook.

San Luisetan ospatu dira eta eratzaileak ez dira ez azalean geratu, gure euskal kultur bideetatik abiatu omen ziren herri-festak zirela-eta. Bejoandeiela!

HERRERAKO FESTEN GORA-BEHERAK

Urte-urteroko kontua, festarik bai ala ez?

"ITZALA" elkartekoez hartu zuten hase-haseratik beren gain eginkizun hau. Egitaraua aspalditxodanik gertuta omen zedukaten, festetan parte hartu beharko zuten pertsonalekin ere mintzatuak omen ziran. Egitaraua, bikaina omen beraz, inoiz baino hobeto eta lehenago prestatua.

Bizimodua goraka joan da (eta nola, gero!). Beraz igaz baino diru gehiago beharko zen programa osatu ahal izateko. Gauzak hone-la, eratzaileok berrehun mila pez-

ta eskatu zioten Aiumentuari, bera festa hauen babeslea izanik. Eskatu bai, baina eman ez. ITZALA kook ez zutela zorrik egin nahi eta beraiek ez zutela festarik eratuko adierazi zioten garaiz alkate jaunari.

Geroztik jakin dut, beste batzuk dabiltzala hutsunea nolabait bete nahiaz baina; jakin ere (eta hemen dago gakoa) jakin dut hoiak bestek eskatutako berrehun mila peza eman zaiela.

Jokuzi honetaz zer esan?

Gukua ez dela oso-oso garbia izan, jakina, eta azkenean ezereen gainetik festarik izanen dugula Herreran; nolakoak ordea?

KONTZERTU BIKAINA

San Luis egunean bertan eta izen ber-bera duen elizan emanaldi bikaina, Easo abesbatzak emana izango duena. Beste batzuen artean musikagile ospetsu hauen lanak eskainiaz: Guridi, G. Bantock, Sorozabal, Montes, Urteaga, A. Dvorak... kontzertu hau Aurrezki Kutxa Probintzialaren babespean ITZALAK eratua da.

ELIZA BERRIA

Igandean, 23an hain zuzen, Argia jotzai jauna gure parrokiara etorriko da. Bere bisitaren arrazoiak eliza berria bedeinkatzea eta bertako aldairearen sagaratzea duzuelarik.

ETXETXUKOAK

izaba

IDOIA IZENENKO JAIK 1974EAN

Izaba-Erronkari ibarrean, Nafarroan. Ekainaren 29 eta 30ean.

EGINGAIA

29 eguna: Ezkila-errepika, suziariak eta Txistularien karrika-jira, euskal soñuak joaz. Arratsaldeko 8etan, Kultura-Etxean, Jesus M.^a Omeñak jaunaren itzaldia, "Baselizen Sortze-Kondairaz".

30 eguna: Txistularien argi-soñuketa. Ezkila-errepika eta suziariak.

12etan, Meza Nagusia Idoian. Neskatxa-gazte talde baten Lore-eskeintza, erronkariar jaun-tziak apaiduta. Arratsaldeko ordu leen, Euskal-dantzak Idoiako Ama Birjiñaren baselizaren larrinean, Otsagiko eta Zankozako taldeak emanak.

Zelai-bazkaria Txistularien otsetan. Bukatzeko, Idoiako Ama Birjiñari agurtza.

IZABAR

markina

ARRATEKO SARIK

Oraingoaz, nahiz eta eguraldiak ez lagundu, ume asko bildu zen Arrate gaillurrean, Aldababaltar Peliri, urteroko omenaldia egiteko. Kili-Kilik, eurentzako, lan politak aukeratu zituen eta Markinarrak ez zitezkeen atzean geratu. Txikien mailan lehenengo saria Azpiritar Ibonek eta Erkiagatar Irunek lortu eben. Ez ziren ba pozik ibili, urrengo egunean, Arraten irabazitako bizikleta dotoreekin!

Zorionak euei eta han bildu ziren ume guztiei.

ESKABIDEAK

Gure artean, lantoki batzuk baditugu, euren laguntasunagaz Euskalerriari mesede haundia egiten dautseenak. Baina lantoki horreek eta lantokiko gizon gehienak euskaldunak izanda, zergaitik "buruek" ez dute ontzat hartzen eskabideak euskera hutsean egitea? Samurra da "bietara idatziez gero gehienak irakurriko dute" la esatea, baina nahiz eta samurra izan, zer da egia?, ba... gehienak erderaz irakurriko dutela eta gitxi batzuk euskeraz. Markina, lurrez, ez da Andalucia, baina horrelako gauzak bai gertatzen direla.

EUSKALERRIA EZA-GUTZEN

Merzedeko ikastetxeak, aspalditxo, erabagi eder bat hartu zuen: umeak Basikako irakaskintza amaitu orduko, Euskalerri guztia eza-gutzea. Irakaskintza honetako azkenengo mailakoak, Ego-Euskalerriaruntz joatekotan ziran, baina... aurten asmo hau ezin izanda lortu "ez" dogulako trabarik bilatu. Nahiz eta ume izan, ze egoki etorriko zaien gure herria eza-gutzea eta baita gure anaiei zelako mugak ipini dizkieten ikustea ere.

EUSKAL-JAIA

Jaletarako^a entzuna dot zintzo ari direla Euskal-Jaia gertatzeko-tan. Joan zan urtean dena gertatu ondoren "ezetza" emon eben agintariek. Aurten, berriz, honelako gauzarik ez dela gertatuko uste dogu. Oraindik erabagi barik dago zein egun izango den egokiena.

AINTZINA

mutriku

ANDONI JAUNAREN ALDE

Uztailaren 16an, iru urte beteko dira apaiz jator eta euskaldun zintzoa zan Andonegitar Andoni jaun il zala. Apaiz zindo eta leiala izandu zan bere bizitza guztian. Bere zintzotasun eta apaltasun audienarekin elizaren zerbitzurako bizi izan zan. Bere apaiz bizitzako urterik geienak Getariar erri politean igaro zituan, antxe baitzuen bere lanbidea, naiz eta bere sorteriaren ganako alako maitasun berezi bat biotz-muñean ixil eta maitakor izkutatua.

Kristau eta adiskide maiteenak utzi oi duten utsunerik aundiena utzi zuen Getariar eta Motrikuarren artean Andoni jaunak ain zan jatorra!

Orain bere eriotzako irugarren urtea betetzean, Uztailaren 14ean, Mutrikuko Andre Mari Jasokundearen Eliza Nagusian ospatuko da bere irugarren urte-urreneko elizkizuna, goizeko amarretako Meza Nagusian.

Bere senditar, aalde, adiskide eta lagun ziren guziet, egun ortan Andoni jaunak zanaren alde egingo dan elizkizunera urbildu daitezela eskatzen diegu.

ESKER-ERAKUTSIA

Azpiazutar Pia zanaren alargun Andonegi eta Egañatar Fermin eta bere seme-alabak, jasotako samit-agur guztiak, ZERUKO ARGIA-ren bidez, biotzez eskertzen dituzte, berdin Eliz Parrokiko illetako elizkizunetara urbildu ziran guzian laguntasuna ere. ESKERRIK ASKO. ANDONEGI-tar Z.

ARRANGOITZ

IKASTOLEN EGUNA

Ekainaren 30ean

ETXAHUN ZUBERO'KO DANTZARIEKIN eta UGUTZ paregabea
10 h 30 Meza
11 h 30 Ikastoletako haurren ibilketa eta «Pinpirinak» eta «Alaiak» beren dantzakein
13 h Bazkaria
16 h Ikusgarria

Janaria eta Ikusgarria ... 20 F
Ikusgarria bakarrik ... 7 F
Gazteak 12 urtetaraino ... erdia
Haurrak 7 urtetaraino ... libro
Sandwichak izanen dira
haurrentzat

Lehen euskal esaldien mila hurteurrena dela eta

EUSKALTZAINDIA ERRIOXAN

YUSO-KO MONASTEGIAN

Esan bezala, ekainaren 15ean Euskaltzaindiak bere hileroko bilera Kukullako Donemiliagan eratu zuen, lehen euskal esaldien mila hurteurrena ospatuz. Honako bilera hau "Instituto de Estudios Riojanos" delakoaren ardurapean eratu zen, Donemiliaga bertako agustindarren laguntzarekin.

Bilera, irekia, eguerdiko hamabietan hasi zen. Yuso-ko Monastegian. Mahai nagusian bilduak ziren hiru antolamendutako arduradunak, hala nola, alde batetik, Julio Fernandez, Logroñoko Diputazioko Lehendakari-ordezko, eta "Instituto de Estudios Riojanos" elkartekeo Escudero eta Rodriguez jaunak. Bestetik, Aita Villasante, San Martin, Haritselhar eta Lizundia, euskaltzaindikoak. Horrez gainera, Alfonsito Irigoi eta Juan Bautista Merino Urrutia euskaltzainak, bai eta Aita Euba, Donemiliagako Prior delakoa ere.

Aita Villasantek ekin zion bilerari, euskaraz zein erromantzez agurra emanez, eta azken urteotan Euskaltzaindia ospatzen ari den bilera ireki hauen izpiritu eta helburuak azalki aipatuz. Ondoren, mila hurteurrenari buruz mintzatu zen, Latxagaren azken azalki aipatuz. Ondoren, mila hurteurrenari buruz mintzatu zen, Latxagaren azken azalki aipatuz. Ondoren, mila hurteurrenari buruz mintzatu zen, Latxagaren azken azalki aipatuz. Ondoren, mila hurteurrenari buruz mintzatu zen, Latxagaren azken azalki aipatuz.

ALFONSTO IRIGOIEN

Alfonsito Irigoi 1963 urteaz geroztik dugu euskaltzain osoa, eta Donemiliagako hurteurren honetaz baliatu nahi izan du bere sarrerako hitzaldia egin ahal izateko. Sarrera honetaz, Euskaltzaindiaren araudiak dienez, bi euskaltzain zaharrek behar dute berria gelan sartarazi, eta azken kasu honetan, Antonio Arrue eta Jose M. Satrustegi euskaltzainak izan zituen Irigoi jaunak sarrerako lagun.

Irigoi jaunak luzaro mintzatu zen Euskara Kukullako Donemiliagan delako gaiak. Donemilia sanduaz mintzatu zen lehenik. haren historia eta sorterriaz. Ondoren, duela mila urte Errioxa eskualdeko egoeraz, Berceoz, euskal toponimiaz, VIII mendeko izendegi batez eta abarrez.

"Glosas Emilianenses" delakoan agertzen diren uskal esaerak aztertzeari buruz, berriz, Guec ajutu ez dugu esanari atxiki ziztaion batik-bat. Irigoi enen ustetan, Guec hori gu delakotik sortua da, plural indartsuago gisa, zuek, zu delakotik sortua den bezalaxe. Dena den, zenbaitek besterik uste izan arren, Guec ez omen da aktibo soila, pasibo ere baizik, zuek bezalaxe.

Bestalde, ajutu delako hitz hori latin era litzateke, lagundu edo izan daitekeena, eta, "iragan" zentzutan baina, "orain" zentzuz, "espero ez dugu" bezalako kasutan bezalaxe. Amaitzeko, Irigoi en euskaltzainak Donemiliagako Kartularioa aipatu zuen, eta oraindik hainbat eta hainbat azterketa egin behararen premia salatu.

Izan ere, zenbait azterketaren ondorio bezala, Iri-

goienek berak X mendeko beste euskal esaldi bat jakinarazi zuen, "Glosas Emilianenses"koak baino zenbait urte lehenagokoa, hain zuzen. Harako esaldia Cella Alboheta dugu, eta, Irigoienek esan zuenez, Cella gure gaurko gela litzateke, eta Alboheta, aldiz, albo(heta), inguru edo horrelako.

Irigoienek bukatu zuen esaten, zenbat eta gehiago aztertu hainbat eta nabarmenago dela, euskara errekonkista aurrekoa dela Errioxan. Hau da, Errioxa ez zela ipar aldeko euskaldun, beheant, euskaldun-dua izan, lehenagotik ere euskalduna zela baizik.

Erantzun gisa, Euskaltzaindiaren inguruan azken hogeitaz honetan Irigoienek izan duen portaera txalogarria goraldu zuen Aita Villasantek, gerra ondoko giroan Irigoien bezalako gizonik izan ez balitz, nekez izanen genuela egun gaurko berpizterik. Horrez gainera, Aita Villasantek Irigoienek landu duen hainbat alderdi jakinarazi zuen, hala nola bertsolaritza, irakaskintza, azterketa, EUSKERA aldizkariaren kargua etab.

Honenbestez, Aita Villasante Euskaltzainburuak euskaltzain-agiria eskaini zion Alfonsito Irigoieni, Euskaltzaindiak sartze orizial honen adiarazgarri.

JUAN B. MERINO URRUTIA

Juan Bautista Merino Urrutia ere ez da hasi berria euskaltzain. Hogeitaz urte bada euskararen azterketan hasi zela Errioxan, eta 1964 urtetik euskaltzain laguntzaile dugu. Orain, aldiz, maiatzeko azken bileran Euskaltzaindiak euskaltzain ohorezko izendatu berri du. Honako honekin zazpi dira ohorezko euskaltzainak.

Merino Urrutia jaunak Euskara Errioxan gaiz mintzatu zen, historiaren barrena hainbat xehetasun agertuz, eta bere azterketen ondorioak jakinaraziz. Merino Urrutiak frogatu ahal izan duenez, Ojacastro inguru guztian euskarak bizirik ziraun XIII mendean. Eta iraun ezezik, beste edozein hizkuntza baino nagusiago eta indartsuago zen.

Merino Urrutia jaunak bilinguismoaren alde mintzo zen azkenik, guztiok saiatu beharra adiaraziz, eta gaur eguneko hizkuntz istiluetatik atera gaitzela opa zigun euskaldunok.

Aita Villasantaren erantzunaren ondoren, eta Merino Urrutiari euskaltzain ohorezko agiria eskainiz gero, mila hurteurren hau gogoraziko duen oroitarria agertarazi zen. Harako harria marmol zurizka da, testoa beltzez idatzia delarik.

Azken batez, "Instituto de Estudios Riojanos" elkartekeo lehendakari ordezko den Escudero jaunak anaiarteko bilera hura goraldu eta txalotu zuen, eta, psikologilari den aldetik, bilinguismoaren alde erabat mintzo zen, hor nonbait entzun ohi diren kontrako arrazoi bitxiak eraz eta moldez bazterraraziz.

ARRATSADKAN SUSON

Arratsaldean, Santo Domingoko Paradorean Diputazioak zigun bazkariaren ondoren, Euskaltzaindiko eta zenbait kazetari Euso-ko Monastegira joan ginen. Bertan bildu ginen, Aita Villasante, Haritselhar, San Martin, Iratzeder, Satrustegi, Arrue, Irigoi en, Lafitte, Etxaide, N. Alzola, Zaitegi, Goikoetxea, Berriatua, Aita Lasa, Lizundia, Eguzkitza, Aranburu, Olazabal, Gerrikagoitia, Kintana eta gogora ez datorkidan bat edo beste.

Irakurleari argigarri dakion, diogui, goizeko bilera Yuso-ko Monastegian ospatu zela, eta arratsaldeko bisita, aldiz, Suso-koan. Izen berezketa honek, erromantze zaharrez, "goiko" eta "beheko" esangura du, euskaraz "goiena" eta "barrena" esan genezakeen bezala.

Monastegi zaharrari, goikoari, Suso deritzate. VIII-X mendekoa da, mozarabe estiloz, eta bertan idatzi ziren harako lehen euskal esaerak. Gaur, ordea, ez da inor bizi. Agustindarrak Yuson bizi dira, beheko monastegian, "berrian" alegia, XVI mendekoa bada ere.

TARSICIO GIDARIA

Beraz, esan bezala, gu geu Suso-ra joan ginen arratsaldean, Tarsicio Lejarraga gidaria gure zain bait zegoen.

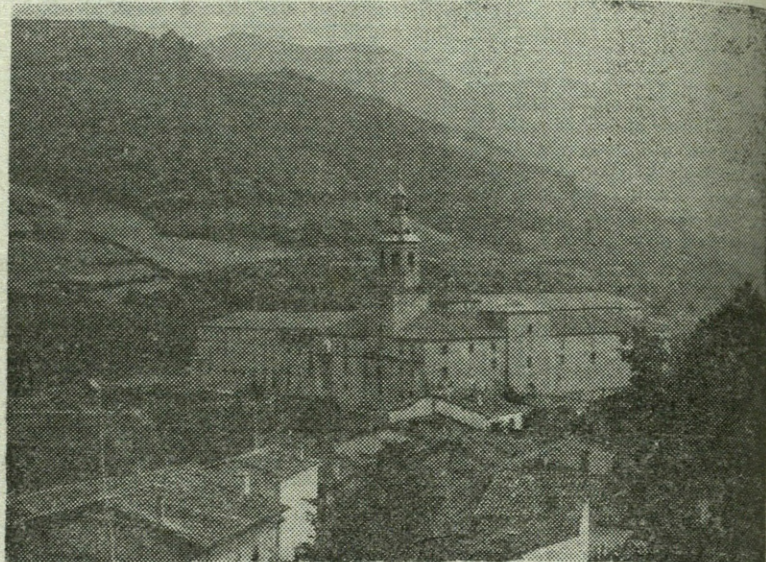
Tarsicio bertako seme da, errioxar peto petoa, baseritar "ilustraua". Tarsicio, han-hemenka asko eta asko irakurria da, eta badaki jakin Errioxa Euskal Herria izan dela noizbait. Badaki ere Donemiliaga Nafarroa eta Castilla-ko erresumen arteko mugan bertan dagoela, eta susmoa, du, bere bere susmoa noski, orain dela mila urtetako fraideek euskaraz ematen zutela meza Suson.

Tarsicio, jai egunetan "zizeroi" denez gero, egundainoko hitz jarria eta grazia aparta du, eta berdin dakizki buruz Berceoren bertsoak zein euskarazko ahapaldiren bat edo beste.

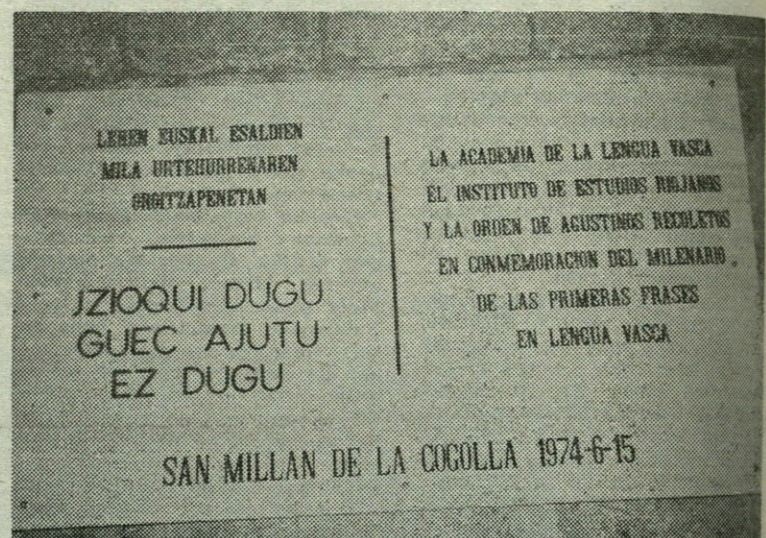
Nik ez dakit baina, uste dut, Euskaltzaindiak Errioxan egin badu bere azken bilera hau, oraindik ere "tarsicio" asko dagoelako euskal lurralde hoitan egin duela. Tarsicio gidariak adi-adi, irri-barrezka, izan ditu oraingo honetan euskaltzain guztiak, eta bisita horren berri ere emanen die aurrerantzean non-nahiko turistek.

Mila urteren buruan, Euskaltzaindiak "abanzada" jarri du Errioxako lurralderik berezietako batetan. Ondorioak beste horrenbeste urte baino lehenago etorriko ahal dira!

LUIS A. ARANBERRI



Kukullako Donemiliaga. Yuso Monastegia



Mila urteurrenaren oroitarria



Haritselhar, Irigoi en, Etxaide



Irigoi en, Fernandez, Villasante, Merino Urrutia, San Martin Atzekalde, Aranburu kazetaria



Tarsicio Lajarraga, Suso-ko gidaria Ezker aldean, Aita Euba, euskalduna